

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DOĞU DİLLERİ VE EDEBİYATI
(JAPON DİLİ VE EDEBİYATI)
ANABİLİM DALI

JAPONCADA OLASILIK BİLDİREN ANLATIMLAR

Yüksek Lisans Tezi

Serdar Yılmaz

Ankara-2006

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DOĞU DİLLERİ VE EDEBİYATI
(JAPON DİLİ VE EDEBİYATI)
ANABİLİM DALI

JAPONCADA OLASILIK BİLDİREN ANLATIMLAR

Yüksek Lisans Tezi

Serdar Yılmaz

Tez Danışmanı
Doç.Dr.Ayşe Nur TEKMEK

Ankara-2006

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DOĞU DİLLERİ VE EDEBİYATI
(JAPON DİLİ VE EDEBİYATI)
ANABİLİM DALI

JAPONCADA OLASILIK BİLDİREN ANLATIMLAR

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı : Doç.Dr.Ayşe Nur Tekmen

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

İmzası

Doç.Dr. Ayşe Nur TEKMEK (Danışman)

.....

Doç.Dr.Hüseyin Can ERKİN

.....

Doç.Dr. Melek ÖZYETGİN

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tez Sınavı Tarihi 27 Şubat 2007

ÖNSÖZ

Dil, insanların arasındaki iletişimin temel kaynağıdır. Güçlü bir iletişim doğru ve anlamlı tümce yapılarla sağlanır. Bu nedenle dil ve anlam birbirinden ayrılmaz iki önemli unsurdur. Japonca’da olasılık bildiren anlatımların anlamsal sınırlılıklar içerisinde farklılıkları belirleyerek ikinci dil olarak Japonca öğretiminde ve Japon dili araştırmalarına katkıda bulunmak çalışmamızın amacını oluşturmaktadır.

“Japoncada Olasılık Bildiren Anlatımlar” konulu çalışmanın Giriş bölümünde Japonca’daki olasılık bildiren anlatımların kuramsal çerçevesi üzerinde durulmuştur.

1. Bölümde genel olarak kiplik kavramı ve Japonca’da kiplik hakkında bilgiler verilmiş kiplik türleri üzerinde durulmuştur.

2. Bölümde olasılık bildiren anlatımlar ayrıntılı olarak incelenmiş ve farklılıklar ortaya konmuştur.

3. Bölümde de yapılmış olan çalışmanın sonuçları ortaya konmuştur.

Anabilim Dalı hocalarım başta olmak üzere ders döneminde vermiş oldukları bilgilerle bana yardımcı olan değerli hocalarıma, destek ve yardımlarını esirgemeyen Sayın Yab.Uzm.Dr. Tsuyoshi SUGIYAMA’ya, tez çalışmam süresince manevi desteklerini esirgemeyen aileme ve çalışmalarımda büyük katkıları olan Anabilim Dalı Başkanı, danışman hocam Sayın Doç.Dr. Ayşe Nur TEKME’ne teşekkürü bir borç bilirim.

Saygılarımla

Serdar YILMAZ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	I
İÇİNDEKİLER	II
KISALTMALAR	V
GİRİŞ	VI

1.BÖLÜM

1.1. Kiplik Kavramı	1
1.2. Nitta'nın Japonca'daki Kiplik Yorum	5
1.2.1. Önerme ve Kipliğin Ayrımı ve Yapısı	7
1.2.2. Kipliğin Gerekliliği	7
1.3. Kiplik Türleri	11
1.3.1. İfade Tipi Kiplik	13
1.3.2. Değerlendirme Kipliği	14
1.3.3. Aktarma Kipliği	19
1.3.4. Kibarlık Bildiren Kiplik	20
1.3.5. Aktarma Davranış Kipliği	20
1.3.6. Açıklama Kipliği	21
1.3.7. Algılama Kipliği	23

1.3.8. Hüküm ve Olasılık Kipliği	25
----------------------------------	----

2. BÖLÜM

2.1. Delile Dayalı Kiplik	29
2.2. “ <i>sō da</i> ”	31
2.2.1. “ <i>sō da</i> ”’nın sınıflandırması	34
2.2.2. “ <i>sō da</i> ”’nın Tahmin Kullanımı	36
2.2.3. Davranış	37
2.2.4. Beklenti	37
2.2.5. Olaydan Hemen Önceki An	38
2.2.6. Gerçek Dışı	39
2.2.7. “ <i>sō da</i> ”’nın kullanımını etkileyen unsurlar	39
2.3. “ <i>darō</i> /’ <i>deshō</i> ”	42
2.3.1. “ <i>darō</i> /’ <i>deshō</i> ”’nın sınıflandırması	44
2.3.2. “ <i>darō</i> /’ <i>deshō</i> ”’nın kullanımı	46
2.3.3. “ <i>darō to omou</i> ” İfadesinin Kullanımı	51
2.3.4. “ <i>koto darō</i> ” Kullanımı	52
2.3.5. “ <i>darō ka</i> /’ <i>deshō ka</i> ” kullanımı	55
2.3.6. “ <i>darō ka</i> ” ve “ <i>deshō ka</i> ” arasındaki fark	56
2.3.7. Onay olarak “ <i>darō</i> /’ <i>deshō</i> ”	57
2.4. “ <i>yō da</i> /’ <i>yō desu</i> ”	59
2.4.1 Tahmin olarak “ <i>yō da</i> ”	61
2.4.2. Örnekleme	63

2.4.3. Benzetme	63
2.5. “ <i>rashii</i> ”	64
2.6. “ <i>kamo shirenai</i> ” / “ <i>kamo shiremasen</i> ”	70
2.7. “ <i>nichigai nai</i> ” / “ <i>nichigai arimasen</i> ”	74
2.8. “ <i>hazu da</i> ” / “ <i>hazu desu</i> ”	76
3. SONUÇ	80
4. KAYNAKÇA	88
5. ÖZETLER	93

KISALTMALAR

- (GNB) *Gendai nihongo no bupō* 「現代日本語の文法」
- (NNB3) *Nihongo no bupō 3* 「日本語の文法3」
- (BII) *Bupō 2* 「文法 2」
- (NHBJ) *Nihongo hyōgen bunkei jiten* 「日本語表現辞典」
- (NSTI) *Nihongo to shintakusu to Imi* 「日本語のシンタクスと意味」
- (IYJ) *Iwayuru yōtai no jodōshi “sō da” no imi to yōhō*
「いわゆる様態の助動詞「そうだ」の意味と用法」
- (SNB) *Shokyū nihongo bupō to oshie kata no pointo*
「初級日本語文法と教え方のポイント」

Giriş

Japoncada Olasılık Bildiren Anlatımlar

Araştırma Problemi

Dünyada konuşulan bütün dillerde olasılık bildiren anlatımlara rastlanmaktadır. Bu anlatımlar dilbilgisel yapı ve kullanım alanları açısından farklılık gösterebilir de, tümceye yükledikleri anlam ve tümcenin anlamını tamamlama açısından önemli bir role sahiptir. Japonca’da olasılık bildiren anlatımlar eylemin sonuna getirilen eklerle sağlanmaktadır. Olasılık bildiren anlatımlar, Japonca’yı ikinci yabancı dil olarak öğrenenler için hangi anlatım yapısının ne zaman, nasıl bir ortamda ve anlamsal sınırlılıklarda kullanılacağı konusunda zorluklar içermektedir. Japonca’daki olasılık bildiren anlatımların tümceye yükledikleri anlam ve olasılık anlatımlarının kullanım ayrımının algılanış biçimi bu tezin araştırma problemini oluşturmaktadır.

Tezin Konusu

Japonca’nın Kiplik türleri içinde önemli bir yere sahip olan ve algılama kipliği içinde yer alan olasılık ve delile dayalı olasılık bildiren anlatımlar tümce içinde içerdikleri anlam açısından incelenmesi tezin konusunu oluşturmaktadır.

Algılama kipliği üç ana başlık altında toplanmaktadır. Bunlar yargı ve tahmin, olasılık – doğal gereklilik ve delile dayalı algılama kiplikleridir. Bunların arasında olasılık ve delile dayalı olasılık bildiren anlatımlar olan “*darō*”, “*(shi)sō da*”, “*yō da*”, “*(suru)sō da*”, “*rashii*” yapıları ele alınacaktır. Bunun yanı sıra yine tahmin ve olasılık bildiren “*-kamoshirenai*”, “*-ni chigai nai*”, “*-hazu da*” yapılarına da bu

yapıların ortam şartları göz önünde bulundurularak, kullanımlarında görülen hataları, değişiklikleri irdelemek ve yanlış kullanımların belirlenmesi açısından kısaca değinilmiştir.

Tezin Amacı

İletişimin en temel amacı konuşucunun bir iletiyi açık, doğru bir şekilde dinleyiciye aktarması ve bu iletinin dinleyici tarafından aynı şekilde algılanmasıdır. Bu noktada iletinin dinleyici tarafından doğru bir şekilde algılanması önem kazanmaktadır. Bu iletişimin temel kuralıdır. Dolayısıyla bu iletişim eyleminin gerçekleşmesi için sadece iletinin aktarılması değil, aynı derecede dinleyici tarafından doğru bir şekilde algılanması da gerekmektedir. Olasılık bildiren anlatımlar, birbirine çok yakın ama farklı anlamlar içermeleri sebebi ile sağlıklı bir iletişim ortamı oluşturulmasında büyük önem taşımaktadır.

İkinci dil¹¹ olarak Japonca öğretimine ve Japon dili araştırmalarına katkıda bulunması amacıyla Japonca dilbilgisinde önemli bir yere sahip ve kiplik içinde yer alan olasılık bildiren anlatımların anlamsal sınırlılıklarının belirlenmesi ve Japonca öğretiminde bu sınırlılıklar doğrultusuna öğrencilere verilecek olan olasılık bildiren anlatımların verimli bir şekilde kullanılması amaçlanmaktadır.

¹¹ İkinci dil: Anadil dışında edinilen diğer bir dil, yabancı dil.

Tezin Önemi

İyi bir yabancı dil öğrencisi olmanın en önemli yolu iyi bir anadil¹² bilgisine sahip olmakla başlar. Birinci dil ve ikinci dil arasında kesin bir ilişki mevcuttur. Bir dildeki yapı, diğer dildeki bir yapıyı çağrıştıracaktır. Bu diğer bir dili öğrenirken olumlu olarak yansımaktadır.

Yukarıda da belirtildiği gibi iletişim sağlıklı koşullarda ve eşmetinsel bağlam içinde gerçekleştirilebilmesi için olasılık bildiren anlatımların iletişim ortamında önemli bir yeri vardır. Dolayısı ile özellikle Japonca'nın ikinci dil olarak öğretiminde olasılık bildiren anlatımların anlamsal sınırlılıklarının belirlenmesi anadili dışındaki dil konuşucularının bu dili kullanarak Japonca'yı anadili olarak konuşan ya da ikinci dil olarak konuşanlarla kurdukları iletişim ortamının sağlıklı ileti alışverişinde bulunmaları açısından önemlidir.

Yapılan bu çalışmanın ileride yapılacak karşılaştırmalı dil çalışmaları açısından da yararlı olacaktır.

Kuramsal Çerçeve

Kavramlar ve Terimler

Kip – Kiplik – Delile dayalı kiplik – Tasarlama Kiplikleri - Belirteç – Olasılık Bildiren Anlatımlar

Kip (Al., Modus, Fr. Mode, İng. Mood, mode)

Gencan (2001:304) kip'i eylemlerin zaman ve anlam özelliklerine göre türlü eklerle değişik biçimlere girmesi olarak tanımlar.

¹² Anadil: Kendisinden başka diller veya lehçeler türetmiş olan dil.(TDK)

Eylemin belirttiği oluş karşısında konuşucunun tutumunu, yani sadece bildirmeyle mi yetindiği, yoksa bir yorumda mı bulunduğunu, istek, dilek, koşul, gereklilik, buyurma eylemi mi anlattığını gösteren eylem biçimlerinin özelliğidir. Zaman terimi gibi kip terimi de gerçekte salt bir nitelik taşımamaktadır.

Kiplik (Al.,. Modus, Fr. Mode, İng. Mood,mode)

Konuşucuyla dinleyici arasındaki bildirilişimin¹³ türüne göre tümcenin içerdii yapının özelliğidir. Olumlu ya da olumsuz bildirme tümcesi, olumlu ya da olumsuz soru tümcesi, olumlu ya da olumsuz buyurma ya da dilek tümcesi, dolaylı¹⁴ ya da dolaysız¹⁵ anlatımlar başlıca kiplikleri oluşturmaktadır (Vardar :2003, 135).

Kiplikler bir başka anlam birimin işlevini belirtmez, onu gerçekleştirir ve bütünleştirir (Martinet :1960).

Kiplik dillerde çeşitli biçim ve söz dizimlerle ifade edilmektedir. Buna göre kiplik, eylemin çeşitli kip biçimleri ve kiplik belirteçleri ile ifade edilebilir. Yani kiplik sadece eylemin kip biçimleri ile değil, istek, şart, soru ve tahmin bildiren anlatımlarla da ifade edilebilmektedir. Anlamsal açıdan bakacak olursak, bu yapılar, olasılık, tahmin, gerçek dışılık gibi birçok türe sahiptir.

Delile Dayalı Kiplik

Henüz gerçekleştirilmemiş olan, tasarlanan tasarıda olan, tasavvur edilen, düşünülen, arzu edilen, bir şarta bağlı olan ve olması istenen durumları ifade eden kiplik türüdür. Burada konuşucu önermenin doğruluk değeri hakkında tavır alır ve öne süreceğı delilin kaynağını belirtmektedir. Bunun ne şekilde yapılacağı konusu

¹³ Konuşucu ve dinleyici arasındaki karşılıklı bilgi alışverişi(Özcan Başkan- Bildirişim (2003)).

¹⁴ Bir sözün kişi, zaman , gösterici değışiklikleri anlatılan biçim.

¹⁵ Biçimsel değışiklikler yapılmadan söylendiğı aktarılan anlatımlar.

dilden dile farklılıklar göstermektedir. Bu konu hakkında uzun yıllar araştırmalarda bulunulmuş ve delile dayalılık konusunun dillerde ne şekilde ifade edildiğini basitçe aşağıdaki gibi belirtmiştir.

1. Doğrudan delil
2. Dolaylı delil

Belirteç (Al., Adverb, Fr. Adverbe, İng. Adverb)

“belirteç” eylemlerin, eylemsilerin ya da görevce kendine benzeyen sözcüklerin anlamlarını kimi kez güçlendirip, kimi zaman kısıtlayan sözcük türleridir. Aksan(1983:96)

Japonca’da belirteçler, özellikle eylem ve eylemsiler gibi çekimlenebilen yapıları tamamlar ancak kendileri çekime girmez. (Toshiko 2001)

Japonca Öğretim Sözlüğü¹⁶ (1982:140)’ne göre belirteçler;

- 1- Durum Belirteçleri
- 2- Derece Belirteçleri
- 3- İfade / Tanım Belirteçleri olarak üç başlık altında incelenmektedir.

Belirteçler görev bakımından belirteç olarak kabul edilseler de, aslında her bir sözcük, ad, sıfat, belirteç olarak ayrı ayrı incelenmektedir. Yukarıda belirtilen sınıflandırma dışında “yüklemin olumsuz durumunu” belirten ifade belirteçleri, “ bu, şu, o anlamı taşıyan işaret belirteçleri” ve “her nasılsa, nasıl” gibi şüphe anlamı taşıyan belirteçler durum belirteçlerinin alt sınıflandırmaları içinde yer alır.

¹⁶ *Nihongo Kyōiku Jiten* 「日本語教育辞典」

Kuramsal Tartışma

Tezin konusunu olasılık bildiren anlatımlar oluşturmaktadır. Nitta (2003) olasılık bildiren anlatımları algılama kipliği içinde yargı ve tahmin, olasılık, doğal gereklilik ve delile dayalı algılama kipliği olmak üzere üç ana başlık altında toplamıştır.

Bu sınıflandırmaya göre “*darō*” yargı ve tahmin, “*-kamo shirenai*”, “*-ni chigai nai*” ve “*-hazu da*” olasılık ve doğal gereklilik, “*yō da*”, “*(shi) sō da*”, “*rashi*”, “*(suru)sō da*” delile dayalı algılama kiplikleridir.

Masuoka (1991) ise bu kiplikleri gerçek yargı adı altında toplar.

Bu tez, Nitta’nın sınıflandırmasındaki olasılık bildiren anlatımlar başlığı altında yer alan olasılık ve delile dayalı olasılık bildiren anlatımlarla sınırlandırılacaktır.

Delile dayalı kiplik içinde yer alan “*sō da*” yapısı kullanılan anlatımlarda sözcüğün sözlük çekimi (düz geçmiş) + *sō da* biçiminde kullanılan anlatım, birisinden duyulanı iletme amaçlı bir anlatımdır. Bu anlatımın kullanım biçimine bakıldığında, Türkçe’deki “-miş” yapısı ile benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır.

田中さんは {来る・来た} そうだ。

Tanaka-san wa (kuru - kita) sō da.

Tanakasan gel (ecek) miş.

このメロンは {高い・高かった} そうだ。

Kono meron wa (takai- takakatta) sō da.

Bu kavun pahalıymış.

Nitta (GNB, 2003:174)

Dolayısı ile dili Türkçe olan bireylerin Japonca dil kullanımında bir sorunla karşılaşmadığı düşünülerek bu kullanım araştırma dışı bırakılmıştır.

Yine Morita'nın *sō da* ile ilgili çalışması ayrıntılı olarak irdelenecektir.

Ichikawa (2000), Japonca'yı ikinci dil olarak öğrenen öğrencilerin sıkça yaptıkları dilbilgisel hataları topladığı kitabında *darō*'nun algılama kipliği içinde *yō da*, *rashii* ve *sō da* ile karıştırıldığını belirtmektedir. *darō* konuşucunun sübjektif tahminini ifade ederken, *yō da* ve *rashii* herhangi bir delili veya durumu temel alarak yapılan tahmini ifade etmektedir. Bu kipliklerin kullanımında yanlışlıklar yapıldığını belirtmektedir.

Bu yanlış kullanımların ortaya çıkartmak ve ikinci dil olarak Japonca öğrenen kişilerin bu kiplikleri kolayca kavramaları amaçlanmaktadır.

Araştırma Soruları

Bir dilde kullanılan kelimeler genellikle dünyanın gerçekliğini yansıtmaktan çok, o dili konuşan kişilerin ilgi ve alakasını yansıtmaktadır. Bu ilgi ve alaka, o kelimenin kullanım derecesine de etki etmektedir. Bunun sonucu olarak aynı durum ya da olay karşısında dilsel yapıları ve kültürel farklılıkları olan iki dilde benzerlikler olacağı gibi, farklılıklar da olacaktır. Örneğin “Türkçe’deki “-mış” yapısı ile Japonca’da ki sözlük çekimi (düz geçmiş) + *sō da* yapıları birisinden duyulanı aktarma yönünden benzerlik göstermektedir. Buna karşın yine *sō da* yapısının tahmin kullanımı ise aynı karşılığı anlam olarak vermemektedir.

Her iki dilde bu farklılıkların farklı anlamlarla karşılanan bu ifadelerin ayrımını yapmak ve sorunları net bir şekilde vurgulamak için detaylı bir biçimde ele alınacaktır.

Yöntem

Betimsel Dilbilgisi, genel olarak görgül ve tümevarımlı inceleme, özel olarak da tümceyi kuran öğelerin anlambirimlerin, sesbirimlerini, bunlara ilişkin birleşim kurallarını dizgisel gösterimidir. Yöntem bilimsel açıdan betimleme, açıklama ile karşılaşılır.(Vardar :2003)

Tarihsel gelişmeleri bir yana bırakarak belli bir dilin belli bir süre içindeki çeşitli niteliklerini ortaya koymaya yönelen, bunu yaparken ilkeler koymaktan çok, dilin o günkü durumunu saptamaya çalışan bir dilbilgisi yöntemidir. Japonca Betimlemeli Dilbilgisinde¹⁷ temel amaç, kullanılan ifadelerin içinde varolan kuralları bulup ortaya çıkartmaktır. Benzer kullanım koşulları, yani temel dataları değerlendirmektir. Data olarak ta gerçek örnekler ve üretilmiş örnekler kullanılmaktadır. Gerçek hayatta kullanılan tümceler gerçek örneklerdir. Herhangi bir analiz yapmak için buna uyan tümceleri oluşturulmaktadır ki, bu tür tümcelere üretilmiş tümce örnekleri adı verilmektedir.

Yapılan böyle bir çalışmada her iki tümce örnekleri mutlaka kullanılmalıdır. Asıl amaç, Japonca da kullanılan ifadelerin tümcenin anlamı ile olan bağlantısını ve anadil konuşucusunun dil bilgisini betimlemektir.(Masuoka : 2003)

Tezimizde, Japonca'da algılama kipliği içinde yer alan olasılık ve delile dayalı olasılık bildiren anlatımların kullanım özellikleri ortaya çıkartmak ve örtüşen anlatımların farklılıkları ortaya konmuştur.. Dolayısıyla benzerlikler değil farklılıklar betimlenmiştir.

¹⁷ *Nihongo Kijutsu Bunpō*

Veri Toplama Teknikleri

Japonca'da olasılık bildiren kiplikler ile ilgili daha önce yapılmış çalışmalar gözden geçirilmiştir. Ders kitapları ve daha önce yapılan çalışmalarda verilmiş olan örnek tümcelerden gözden geçirilmiştir. Bu örnek tümceler üzerinde durularak, olasılık bildiren anlatımların kullanım ortamları belirlenmeye çalışılmıştır. Olasılık bildiren ifadelerde varolan ek – belirteç ve kiplik tartışması, tezimizde ele alınmamış, sadece kiplik anlamı üzerinde durulmuştur.

Japonca imlerin çeviri yazısı için Hepburn biçimi (*hebon-shiki* へボン式)¹⁸, Kunrei biçimi (*kunrei-shiki* 訓令式)¹⁹ ve Nihon biçim (*Nihon-shiki* 日本式)²⁰ olmak üzere başlıca üç ayrı alfabe kullanılmaktadır. Bu tezde *Hepburn* biçimi yazım şekli benimsenecektir. Hepburn sisteminde uzun okunuşların üzerine uzatma (-) işareti konularak gerçekleştirilmiştir.

¹⁸ James Curtis Hepburn (1815 - 1911) tarafından geliştirilen bu alfabe seslerin sesbilimsel düzeydeki farklılıklarına dayanmaktadır. Hepburn, Japonya'da ilk Japonca – İngilizce Sözlüğü yazan bilim adamıdır.

¹⁹ Japonca'nın latin harfleri ile yazılması üzerine yapılan çalışmalarda, Japonlar tarafından ortaya çıkarılan seslerin simgelenmesidir.

²⁰ Kunrei-shiki ile aynı imleri kullanmatadır. Aralarındaki fark ise *kunrei-shiki*'de 「ぢ」 「ぢゃ」 「ぢゅ」 「ぢょ」, *zi*, *zya*, *zyu*, *zyo*; 「づ」, *zu* ve 「を」'nun *o* biçimde yazılmasına karşın, *Nihon-shiki*'de *de*, *di*, *dya*, *dyu*, *dyo*, *du*, *wo* olarak yazılmasıdır.

1. BÖLÜM

1.1. Kiplik Kavramı

Kiplik, dillerde çeşitli sözcük ve söz dizimlerle ifade edilmektedir. Buna göre kiplik, eylemin çeşitli kip biçimleri ve kiplik belirteçleri ile ifade edilebilir. Yani kiplik sadece eylemin kip biçimleri ile değil, istek, şart, soru ve tahmin bildiren anlatımlarla da ifade edilmektedir. Anlamsal açıdan bakacak olursak, bu yapılar, olasılık, tahmin, gerçek dışılık gibi birçok türe sahiptir.

Kiplik konusu günümüz dilbilimin en gözde ve tartışılan konularından birisidir. Buna göre de yeni düşünceler öne sürülmektedir. Başlıca başvuru kaynağı olarak F.R Palmer(1986)'in yayınlamış olduğu “Mood and Modality” adlı eseri yer almaktadır.

Türkçe’de kiplik şu şekilde tanımlanmaktadır.

Kiplik : Konuşucuyla dinleyici arasındaki bildirişimin türüne göre tümcenin içerdiği yapının özelliğidir. Olumlu ya da olumsuz bildirme tümcesi. Kiplikler bir başka anlam birimin işlevini belirtmez, onu gerçekleştirir ve bütünler (Vardar :2003, 135).

Bundan önce Türkçe’de kip kavramına kısaca değinmemiz gerekmektedir.

Kip, batı dillerine Latince’den geçen “modus” teriminden aktarılmış, Türkçe’de “şekil, biçim, kalıp” anlamına gelmektedir. Kiplik hakkında birçok tanım ve açıklama yapılmaktadır. Bunlar arasında gösterdiği hareketin nasıl yapıldığını ve olduğunu bildiren şekil veya tarz şeklinde kabul edilen görüldür. Yine kip ve zamanı iç içe düşünen, zamanı kip olarak algılayan görüşlerde vardır.

Dilbilgisi kitaplarında kip tanımı, “fiilde eylem, zaman ve şahıs kavramların bileşkesi.”²¹ olarak verilmektedir. Başka bir tanım ise, “fiillerin eylemleri, oluşları, durumlar, zaman ile ilgili olarak anlatan biçim”²² olarak verilmiştir.

Kip kavramını zaman kavramı dışında tutan görüşlerde vardır. Bu görüşlerde “eylemin gösterdiği sürecin, hangi psikolojik koşullar altında meydana geldiğini ya da gelmekte olduğunu, kişinin ruh durumunu, duygularını, niyet ve isteğini belirten herhangi bir anlatım kalıbına girmesi” olarak belirtilmektedir.

Kısaca şu şekilde özetleyebiliriz. Kişi, ruh durumunu türlü anlatımlarla ortaya koymaktadır.

Türkçe’deki kiplik kavramı, şekil ve işlev olarak aşağıdaki şekilde tanımlanmaktadır.

“Kip, kök ve gövde durumdaki eylemin bildirdiği hareketin, oluş ve kılışın, konuşucu, dinleyici ve kendinden söz edilen tarafından hangi biçimde, hangi tarzda yansıtıldığını gösteren bir gramer kalıbı, bir anlatım biçimidir.”

Eylemler şekil, zaman ve şahsa bağlı bir yargıya dönüşebilmesi için belirli anlatım kalıplarına girmesi gerekmektedir. Bu anlatım kalıplarına kiplik, bunları karşılayan eklere de kip ekleri denir.

Başlıca iki anlatım biçimi vardır. Bu biçimler kendi arasında da alt türlere ayrılmaktadır. Bunlar;

1. Bildirme Kipleri
2. Tasarlama Kipleri.

²¹ Dizdaroğlu, Hikmet (1963), Türkçe’de Filler sayfa 8.

²² Gencan , Tahir Nejat (2001), Dilbilgisi sayfa 304

Japonca'da ise kiplik şu şekilde ifade edilmektedir.

Bitişken dillerin sahip olduğu bir özellik olan, temel bir tümceye yapılan eklerle anlamlar verme özelliği, Japonca'da da görülmektedir. Bu durumu 「先生が歩く」 (“*Sensei ga aruku*”) tümcesini ele alarak açıklamaya çalışalım.

Örneğin;

1) 先生が歩くか。

Sensei-ga aruku ka?

Hoca yürüyor mu?

(NNB3)

“-ka” eklediğimiz durumlarda ise soru anlamı katmaktadır.

2) 先生が歩くに違いない。

Sensei-ga aruku ni chigai nai.

Hoca yürüyecektir.

(NNB3)

“-ni chigai nai” eklediğimiz zaman, tahmin anlamı vermektedir

3) 先生が歩かなければならない。

Sensei-ga arukanakereba naranai.

Hoca yürümek zorunda.

(NNB3)

“-nakereba naranai” yapısını eklediğimiz zaman, gereklik anlamı katmaktadır.

Yukarıdaki örneklerde “先生が歩く” ortak tümce olmasına karşın, çeşitli yapılar ekleyerek, “soru”, “tahmin” ve “gereklilik” anlamlarını ifade eden tümceler oluşturulabilmektedir.

Bu oluşturduğumuz tümcelere de buna benzer başka yapılar ekleyerek yine farklı anlamlarda tümceler oluşturulabilmektedir.

4) 先生が歩かなければならないに違いない。

Sensei-ga aruknakereba naranai ni chigai nai.

Hoca yürümek zorunda olmalı.

(NNB3)

Yukarıda verdiğimiz tümcede, gerekliliği ifade eden *-nakaereba naranai* eki, tahmin ifade eden “*-ni chigai nai*”ekine eklenerek gerekliliğin tahmini anlamı verilmiştir.

5) 先生が歩かなければならないか。

Sensei-ga aruka nakereba naranai ka.

Hoca yürümek zorunda mı?

(NNB3)

Bu tümcede de gereklik anlamı veren eke soru kipliği eklenerek gereklilik soru anlamı verilmiştir.

Kısaca Japonca’daki kiplik, tümce sonuna çeşitli yapıların eklenerek, o tümceye anlamlar vermek olarak ifade edilmektedir.

Şimdi Japonca’daki kiplik kavramını irdedeceğiz.

1.2. Nitta'nın Japonca'daki Kiplik Yorumu

Japonca'da Kiplik (Modality²³) kavramını terimini ilk olarak kullanan Ueno(1971) dur. Nakau (1979) ise ilk defa “konu ve kiplik” kavramlarını ele alarak ortaya atmıştır. 1980 yılından itibaren çeşitli kiplik tezleri ortaya atılmıştır. Örneğin Kinda'ichi (1976) “”somut ve souyut” ifade, Teramura (1981) ise “*koto* ve *mood* “ olarak belirtmektedirler.²⁴ Kiplik genel olarak “konuşucunun psikolojik davranışı” şeklinde tanımlanmaktadır.

Japonca araştırmalarında “mood” teriminin ortaya atılması Mikami ile olmuştur. Bu terim Teramura ile kabul görmeye başlamıştır. Nitta (2000)'ya göre Japonca'da tümce, “Önerme” ve “Kiplik” olarak iki anlamsal yapıdan oluşmaktadır. Bu yapıdaki farklılık, tümce yapısına da yansımaktadır. Nitta, “Önerme” ve “Kiplik” kavramlarını şu şekilde tanımlamaktadır.

Önerme: Konuşucunun iç ve dış dünya ile ilişkili izlenimlerini, objektif bir durumu veya konuyu açıklayan bölümdür. Kısaca konuşmanın ana konusu diyebiliriz.

Kiplik: Önermenin konuşucu tarafından algılanması ve konuşulması, yani konuşucunun iletişimsel davranışını ifade eden bölümdür.

Nitta, ortak konu olan 「田中さんはその本を読んでいた」 (“*Tanaka-san wa sono hon o yonde ita*”) tümcesini ele alarak, yukarıda yapmış olduğu tanımlamaları şu şekilde açıklamaktadır.

²³ Modality : Kiplik

²⁴ Kiplik kavramlarına bakıldığında zaman, belirtilen konu, somut, koto kavramlarının Nitta'nın vermiş olduğu önerme kavramı ile karşılaştığı görülmüştür. Yine mood ve soyut kavramları da kiplik (modality) kavramını karşılamaktadır.

6) 田中さんはその本を読んでいたか。

Tanaka-san wa sono hon o yonde ita ka.

Tanaka bey o kitabı okuyor muydu?

(GNB)

7) たぶん田中さんはその本を読んでいただろう。

Tanaka san wa sono hon o yonde ita darō.

Galiba Tanaka bey kitabı büyük ihtimalle okuyordu.

(GNB)

8) 田中さんはその本を読んでいたよ。

Tanaka-san wa sono hon o yonde ita yo.

Tanaka bey o kitabı okuyordu ya.²⁵

(GNB)

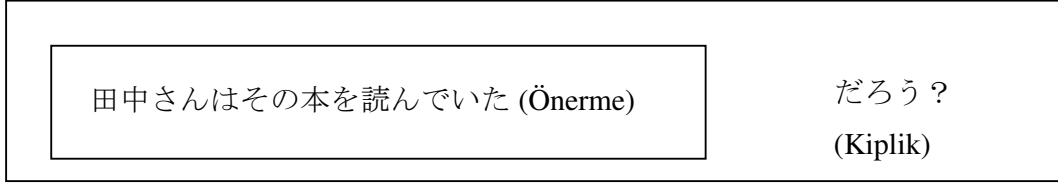
Bu tümcelerde ortak olan “*Tanaka-san wa sono hon wo yonde ita.*” , “önerme”dir. Ayrıca Tanaka’nın bir kitabı okuma eylemini bilgi olarak taşıyan *yomu* eylemine *-teiru* ekleyerek bir sürece sahip olduğu ve ayrıca “-ta” ile bu sürecin geçmişte yaşandığı anlaşılmaktadır.

Buna karşın “-ka”, “-darō”, “-yo” şeklindeki tümce sonu yapıları ve tümce başındaki belirteçler “*tabun*” ile ifade edilen sözce ise “kiplik” tir.

²⁵ Bu ifade, 「田中さんはその本を読んでいた。」 tümcesinin konuşma halidir.

1.2.1. Önerme ve Kipliğin Ayrımı ve Yapısı

Nitta (2003:2)'nın Kiplik şemasına göre Japonca'da önerme tümcenin iç kısmında yer almaktadır. Buna karşın kiplik ise tümcenin dış kısmında tespit edilmektedir. Yani konuşma dilindeki devrik kullanımın kiplik kısmının önerme kısmını saracak şekilde bir yapıya sahiptir.

Şema 1.

1.2.2. Kipliğin Gerekliliği

Kipliğin bütün dillerde tespit edildiği gerçeğine bakılacak olursa, buna neden ihtiyaç duyulduğu konusuna göz atmakta fayda görmekteyiz.

Konuşucunun bir bilgiyi dinleyiciye aktarmak istediği durumlarda, konuşucu aktarmak istediği bilginin dinleyici tarafından algılanmasını istemektedir. Fakat bu algılanmanın doğru bir şekilde yapılması gerekmektedir. Bu iletişimin temel kuralıdır. Dolayısı ile bu eylemi gerçekleşmesi için sadece konunun aktarılması değil, konunun dinleyici tarafından doğru bir şekilde algılanması için değişik ifadelerinde kullanılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu ifadeler, konuşucunun konuşma anındaki ruhsal durumunu da ifade etmektedir.

“Emir” ifade eden “-*shinasai*” ve “ tümce sonu edatı” “-*ne*” gibi yapılar, konuşucunun konuşma anındaki ruhsal durumunu da ifade eden yapılarıdır.

Burada “anlamsal gereklilik” denilen olguyu şu şekilde açıklayabiliriz. Bir konuşucu, herhangi birisine bir eylem yaptırmak isteyebilmektedir. Bu duruma konuşmacı bir “emir” vererek bu eylemi gerçekleştirmeye çalışabilir.

9) こら！静かにしなさい。

Kora ! Shizuka ni shinasai.

Hey! Sessiz olun.

(NNB3)

Yukarıdaki tümcede önerme ”-shizuka ni suru”dur. Konuşucu bu tümceye “-nasai” ekini ekleyerek gürültülü bir ortamda, kişilerin veya kişinin sessiz olması gerektiğini vurgulamaktadır.

10) この部屋、暑いね。

Kono heya, atsui ne.

Bu oda sıcak değil mi?

(NNB3)

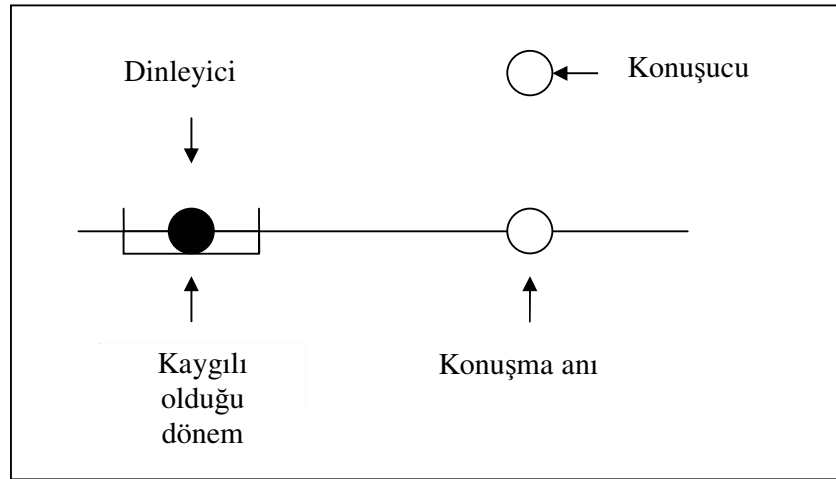
Yukarıda verdiğimiz örnekte ise, konuşucu bu tümceyi kurarak, dinleyiciden bir onay istemektedir. Konuşucu alacağı muhtemel onay ile pencerenin açılması veya klimanın çalıştırılmasının gerekliliğini vurgulamaktadır. Aynı tümceyi konuşucu yalnız olduğu bir ortamda kullanırsa, burada da bir kaçış anlamı çıkarılabilmektedir. Sıcak olduğunu vurgulayarak çalışma isteğinin olmadığını ve “kişi işi bırakmak istemektedir” şeklinde bir çıkarımda bulunabiliriz. Buna benzer tümce sonu eki olarak “-na” ve “-yo” gibi ekleri de göstermek mümkündür.

Bunun dışında “ihtimalin varlığını” ifade eden “-kamoshiresnai” ve “müsaade durumunu” ifade eden “-temo ii” yapıları, söz konusu tümcelerdeki önermeyi teşkil eden eylemin, olmayan geçmiş zamanda kipliğe olan ihtiyacı karşılamaktadır. Dolayısıyla geçmiş zamanda meydana gelmiş olma ihtimalide vardır.

11) 心配事があるなら、私に相談してくれてもよかったんだよ。

Shinpai ga aru nara, watashi ni sō dan shite kurete mo yokattan da yo.

Eğer bir sıkıntın var ise, bana da danışabilirdin.

Yukarıdaki tabloda dinleyicinin kaygılı olduğu dönem geçmişte yaşanmıştır.

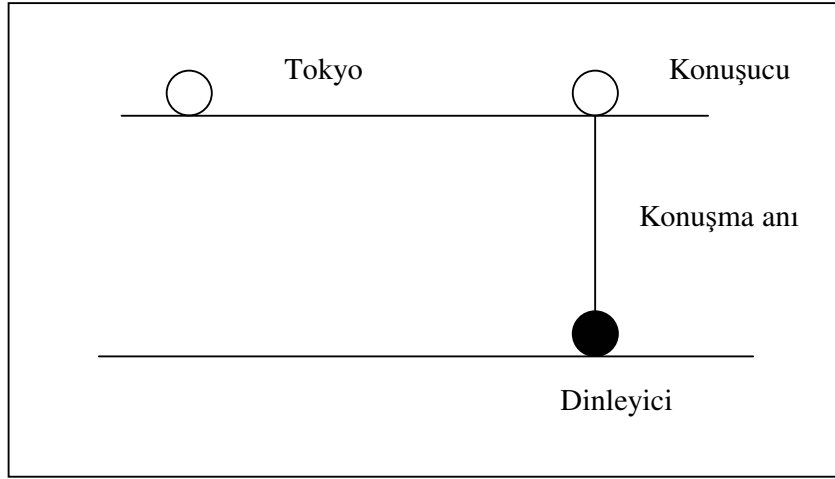
12) 東京で田中さんと会えるかもしれなかったんだけど、
時間がなくて、連絡できなかった。

*Tokyo de Tanaka san to aeru kamo shirenakattan dakedo,
jikan ga nakute, renraku dekinakatta.*

Tokyo’da Tanaka bey ile buluşabilirdim ama,
zamanım yoktu, arayamadım.

(NII)

Yukarıdaki örneği bir tablo şeklinde gösterecek olursak,

“gereklilik” ifade eden kiplik “-*nakerebanara nai*” sözcüsü, konuşucunun yapılan değerlendirmeyi algılamasını ifade eden örnekler olmasına karşın, mecburiyeti ifade eden örneklerin sayısı oldukça fazladır. Ancak söz konusu kiplik unsuru eğer mecburiyeti ifade etmesi için kullanıldıysa, daha öncede belirttiğimiz gibi “konuşucunun ruhsal durumunu ifade etmek” denilen zorunluluğunu karşılamamaktadır.

13) 明日は早起しななければならない。

Asa wa haya oki shi nakreba naranai.

Yarın sabah erken kalkmak zorundayım. (GNB)

14) 社員は朝9時には出発していなければならない。

Shain wa asa ku ji ni wa shuppatsu shi nakereba naranai.

Personelin sabah 9’da yola çıkması gerekmektedir.

(GNB)

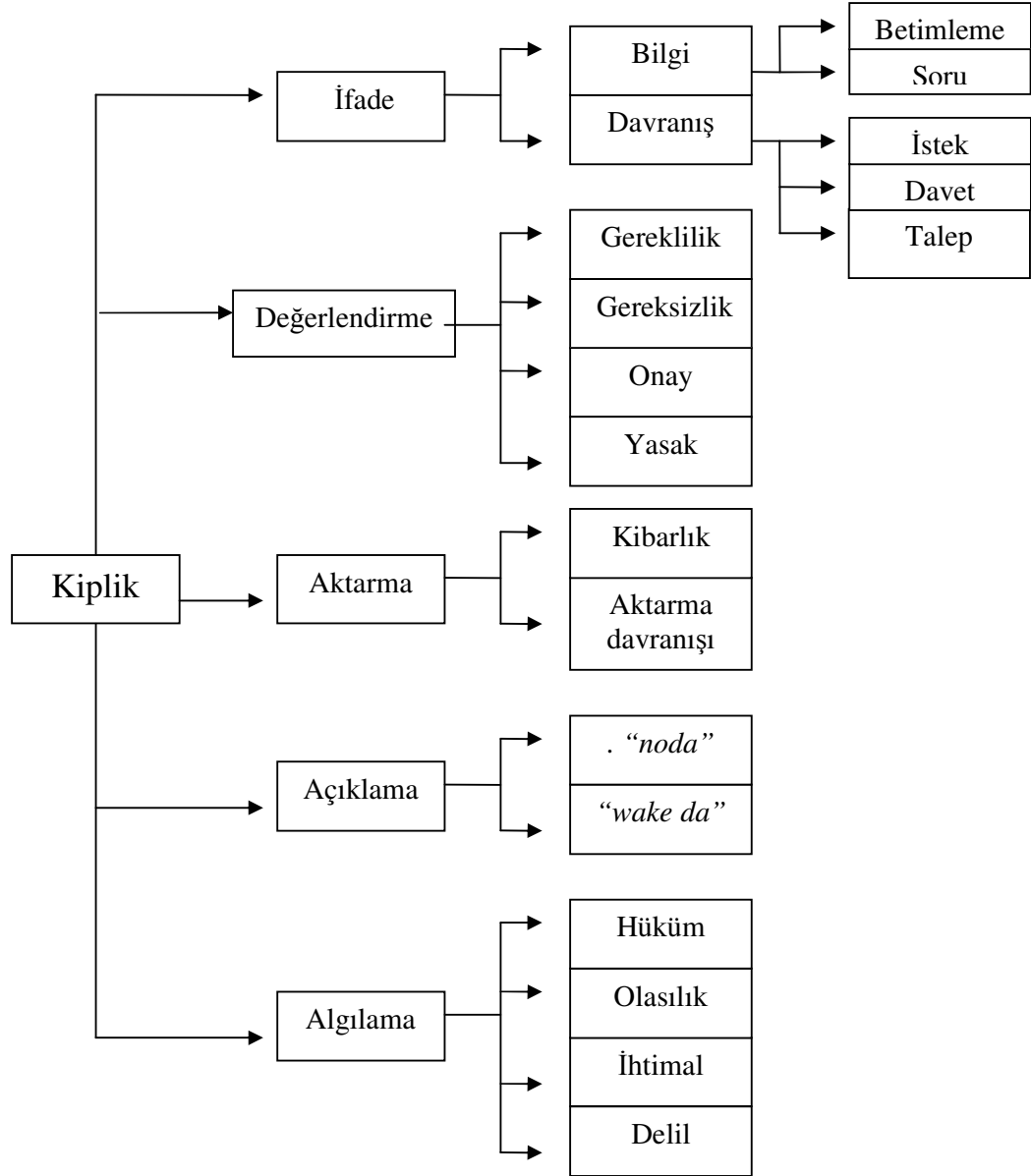
Bunun gibi kipliği ifade eden yapılar “konuşma anı” yada konuşucunun “ruhsal davranışı” denilen anlamsal gerekliliği karşılamadığı durumlarda görebilmekteyiz. Bu yapılar, tümce içindeki kullanımına göre kiplik anlamını yeterli bir şekilde göstermektedir.

1.3. Kiplik Türleri

Temelde kiplik beşe ayrılmaktadır. Her bir kiplik, alt türlere daha detaylı bir biçimde sınıflandırmak mümkündür.

1. İfade Kipliği
2. Değerlendirme
3. Açıklama Kipliği
4. Aktarma Kipliği
5. Algılama Kipliği

Bu sınıflandırmayı tablo halinde inceleyelim.

Nitta 'ya (2003) göre oluşturulan kiplik tablosu.

1.3.1. İfade Tipi Kiplik

Konuşucu, çeşitli amaçlarla değişik tümceler kurmaktadır. Bu tümceleri kurarken ifade etmek istediği amacı tümceye uygulayabilmesi için, öncelikle bu amacın ne şekilde bir aktarma işlevine sahip olduğunu bilmesi gerekmektedir. Ve bu işlevi verip vermemesi ile ilgili bir seçim yapması gerekmektedir. Bu tür tümcelere “İfade Tipi Kiplik” adı verilmektedir.

Bunun içerisinde “bilgi” ve “davranış” kipliği yer almaktadır. Bilgi kipliği, konuşucunun dinleyici ile olan bilgi alışveriş ilişkisi ile ilgili bir kipliktir. İçerisinde “Betimleme” ve “Soru” kiplikleri yer almaktadır.

15) 君のうちの近くには喫茶店、ある？

Kimi no uchi no chikaku ni wa kissaten, aru?

Senin evinin yakınlarında Kafe var mı?

(GNB)

Yukarıdaki örnekte önerme “ *Uchi no chikaku ni wa kissaten wa arimasu ka?*” ve “-ka” soru eki kipliktir.

Bilgi kipliğinde eylem, sıfat veya isim yüklemeleri kullanılabilir. Buna karşın davranış kipliğinde, konuşucunun yada dinleyicinin konuşma anından sonra gerçekleşecek eylem ile ilgili bilgi veren kipliktir. Bunun içerisinde “İstek”, “Davet” ve “Talep kiplikleri yer almaktadır.

16) これ、僕、食べよう。İstek

Kore, boku tabeyō.

Bunu ben yiyeyim.

(NNB3)

17) 君もいっしょうに帰ろう。 Davet

Kimi mo isshōni kaerō.

Sende bizimle dönermisin.

(BII)

18) もっと大きな声で話せ。 Talep

Motto ōkii na koe de hanase.

Daha yüksek sesle konuş.

(GNB)

Yukarı verdiğimiz 1. örnekte konuşucu, dinleyiciye kendi isteğini ifade etmiştir. 2. örnekte konuşucuya beraber dönmek için bir davet, 3. örnekte ise dinleyicinin daha yüksek sesle konuşması için bir talepte bulunmaktadır.

1.3.2. Değerlendirme Kipliği

Konuşucunun bazı durumları ifade edip aktarırken, konuşucunun algılamasını ifade etmektedir. Yani konuşucu bu durumun farkında olduğunu ve bunu değerlendirdiğini belirtmektedir.

19) 風邪を引いているときは、安静にしないではいけない。

Kaze o hiiteiru toki wa, ansei ni shinakute wa ikenai.

Soğuk algınlığında dinlenmemiz gerekmektedir.

(GNB)

20) この部屋の本は自由に読んでもいいですよ。

Kono heya no hon o jiyu ni yondemo ii desu yo.

Bu odadaki kitapları istediğin gibi okuyabilirsin.

(NNB3)

Yukarıdaki örneklerin ilkinde, konuşucunun “gereklidir” şeklinde bir değerlendirmesini, ikinci örnekte ise “müsaade etme” şeklinde bir değerlendirmesi görülmektedir.

Bu kiplik yapılarına göre üç gruba ayrılmaktadır.

1. Birleşik Yapı: “*temo ii*” , “*-ba ii*”, “*hōga ii*” , “*nakutemo yo*” gibi yapılar.
2. Diğer Bileşik Yapılar : “*zaru o enai*”, “*naiwake niwa ikana*”, “*koto wa nai*”, “*shika nai*” gibi yapılar
3. Yardımcı eylemler “*beki da*” “*mono da*” “*koto da*”

Temel anlamlarına göre ise dört gruba ayrılmaktadır.

1.Gereklilik : Gerekliliği ifade den değerlendirme kipidir. Çok geniş bir anlama sahiptir. Durumun gerekliliğini ifade etmektedir. “*tara ii*” “*yo*” “*ba ii*” gibi yapıları örnek olarak verebiliriz.

Temel anlam olarak, bu durumun tercih edilebilir olduğunu ifade etmektir. Yine bir durumu kontrol etme davranışını, yani bu durumun tercih etme davranışının yargısını ifade etmektedir.

21) 韓国へ行くなら、韓国語を勉強しておくといいよ。

Kankoku e ikunara, kankoku go o benkyou shiteoku to ii yo.

Kore'ye gidiyorsan, Korece öğrenmen iyi olur.

(SNB)

22) やせたかったら、食わなければいいんだ。食わないことにしよう。

Yasetakattara, kuwanakereba ii n da. Kuwanai koto ni shiyō.

Zayıflamak istiyorsan, yemesen iyi olur. Yemeyelim.

(SNB)

Birinci örnekte Kore'ye gidiyorsa, Korece de öğrenmesinin gerekli olduğu konuşucu tarafından belirtilmektedir. Yine ikinci örnekte, dinleyicinin yememesi gerektiği belirtilmektedir. Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Gereklilik bildiren diğer unsurları şu şekilde sıralanmaktadır

“*hōga ii*” : Kişinin iki şey arasında karşılaştırma yaparak birini tercih etmesi durumunda bunu ifade ederken kullanılmaktadır.

23) 車で行ったほうがいい。

Kuruma de itta hōga ii.

Arabayla gitsen iyi olur.

(SNB)

Bu örnekte dinleyici bir yere gitmek için iki alternatif arasında kalmıştır. Konuşu bu duruma “- ile gitsen iyi olur “ şeklinde bir ifadede bulunmuştur.

“*beki da*”: Bir durumun uygun olduğunu konuşucunun ifade etmesi durumunu belirtmektedir.

24) 人間は人間らしくいきるべきだ。

Ningen wa ningen rashiku ikiru beki da.

İnsanlar insan gibi yaşamalı.

(GNB)

“*-nakutewa ikenai*”: Bir durumun gerçekleşmemesine izin vermeyeceğini, yani mecburen yapılması gerektiğini ifade etmektedir.

25) 今晚どうしてもレポートを仕上げなくてははいけない。

Konban doushite mo repōto o shiage shinakutewa ikenai.

Bu gece ne olursa olsun bu raporu bitirmem lazım.

(NII)

“*mono da*” “*koto da*” : Bu yapı objektif olarak hareket etmenin zorluğunu ifade etmektedir.

26) おい、学生はもっと勉強するものだぞ。

Oi, gakusei wa motto benkyosuru mono da zo.

Hey, öğrenci dediğin daha fazla çalışır.

(NNB3)

1. İzin- Müsaade : İzin verme ve müsaade etme durumlarını ifade eden değerlendirme kipliğidir. Bir durumun gerçekleşmesine izin verip, bu durumu kabullenmek anlamını vermektedir. Burada konuşucu dinleyiciye izin vermektedir.”*temo ii*” yapısı ağırlıklı olarak kullanılmaktadır.

“*temo ii*” :

Dinleyici tarafından gerçekleştirilecek bir duruma konuşucu tarafından müsaade edilebileceğini ifade etmektedir

27) 今晚は、僕の家でとまってもいいよ。

Konban, boku no ie de tomattemo ii yo.

Bu gece benim evimde kalabilirsin.

(GNB)

1. Gerekmezlik: Gerekmezlik ifade eden değerlendirme yapısıdır. Durumun gerçekleşmesinin gereksiz olduğunu belirtmektedir.

“*nakutemo yoi*”: bir durumun gereksiz olduğunu ifade etmektedir.

28) 今日は来なくてもいい。

Kyou wa konakutemo ii.

Bugün gelmene gerek yok.

(GNB)

“*kotowa nai*”: Yine bu yapıda durumun gereksizliğini ifade etmektedir. Hareketi durdurması “*nakutemo yoi*” ile olan farkıdır.

29) あんな人の発言なんか、気にすること（は）ないよ。

Anna hito no hatsugen nanka, ki ni suru koto (wa) nai yo.

Öyle bir adamın konuşmasını önemsemene gerek yok.

(GNB)

2. İzin vermemek, yasaklamak : Konuşucunun, dinleyicinin yapmak istediği bir eyleme izin vermemesi, müsaade etmemesi anlamında kullanılmaktadır.

“*tewa ikenai* “ : Dinleyicinin bu durumu gerçekleştirmesine izin vermemektedir. Çoğu zaman kontrol etme amacı ile kullanılmaktadır.

30) ここではタバコを吸ってはいけない。

Koko de wa tabako o sutteewa ikenai.

Burada sigara içilmez.

(NII)

1.3.3. Aktarma Kipliği

Konuşucunun bir tümceyi dinleyiciye ne şekilde aktaracağı ile ilgili kipliktir. Normal ve kibar hal arasındaki seçime göre kibarlık kipliği ve tümce sonu edatına göre ifade edilen kiplik olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

31) 駅で雑誌を買いました。

Eki de zasshi o kaimashita.

İstasyonda dergi aldım

(GNB)

32) この料理おいしいね。

Kono ryori oishii ne.

Bu yemek lezzetli

(GNB)

1.3.4. Kibarlık Bildiren Kiplik

Konuşucu, dinleyiciye bir bilgi aktarırken, dinleyici ve kendisi ile olan ilişkisini, konuşma durumunu ve ne şekilde bir tümcenin kullanılması gerektiğini seçmesi gerekmektedir. Kibarlık bildiren kiplik, tümce yapısının seçilmesine göre tümcede oluşan kipliktir. Normal ve kibar yapı seçenekleri vardır.

33) みんな集まった。出発しよう。

Minna atsumatta. Shuppatsu shiyō.

Herkes geldi. Yola çıkalım.

(GNB)

34) みんな集まりました。出発しましょう。

Minna atsumarimashita. Shuppatsu shimashō.

Herkes toplandı. Yola çıkalım.

(GNB)

Birinci tümcede konuşucu arkadaş ortamlarında konuşulan konuşma tarzı ile yani normal yapı kullanarak tümceyi bitirmektedir. Fakata ikinci tümcede daha resmi bir dil kullanmıştır.

1.3.5. Aktarma Davranış Kipliği

Konuşucu, konuşma davranışını ne şekilde onayladığını ve dinleyiciye ne şekilde göstermeye çalıştığını tümce sonu edatları ile ifade etmektedir. Bu yapı, aktarma davranış kipliği olarak adlandırılmaktadır. Tümce sonu edatları, onay ve ünlem ifade eden edatlar ve aktarma ifade eden edatlar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

35) 誰がそんなことをいったんだよ。

Dare ga sonna koto o ittan da yo.

Kim böyle bir şey söyledi.

(GNB)

Bu tümcede konuşucu dinleyicinin bilmesi gereken bir bilgiyi vurgulamak için kullanılmıştır.

1.3.6. Açıklama Kipliği

Bir tümcenin, ön tümce ile olan ilişkisini ifade eden kipliktir. Genellikle “*no da*” ve “*wake da*” ile ifade edilmektedir.

36) バスで 20 分、それから電車で 10 分。

つまり 30 分かかるわけです。

Basu de ni juppon, sore kara densha de juppon.

Tsumari sanjuppon kakaru wake desu.

Otobüs ile 20 dakika, daha sonra trenle 10 dakika.

Yani 30 dakika sürüyor.

(GNB)

“*noda*” : Açıklama kipliği işlevi ve ret amacını ifade eden işlevi vardır.

Açıklama kipliğini ifade eden *no da*, kavrama ve bildirme olarak iki ye ayrılmaktadır.

Bildirme ifade eden *noda* kullanıldığı durumlarda, dinleyicinin onaylamadığı bir durumu onaylatmak için konuşucunun yapmış olduğu davranışı ifade etmektedir.

37) 信じてください、違うんだ。

Shinjite kudasai, chigaun da.

İnan lütfen. Öyle değil.

(GNB)

Kavrama ifade eden *no da* kullanıldığında ise, konuşucunun onaylamamış olduğu durumun kabul edildiğini varsayarak bunu ifade etmesi durumunu ifade etmektedir

38) あ、雨が降ってるんだ。

A, ame-ga futterun da.

Aa, yağmur yağıyor.

(GNB)

“*wake da*”: Öncül tümceden yapmış olduğu çıkarımdan, mantıklı bir gerekliliğin sonucunu ifade etmektedir.

39) 3時に着いて4時には出た。たった1時間しかなかったわけだ。

Sanji ni tsuite, yonji ni wa deta. Tatta ichijikan shika nakatta wake da.

Saat üçte gelip 4’te çıktı. Topu topu bir saatten başka zamanı yoktu.

(SNB)

“*wake da*” ile ilgili üç olumsuz yapı vardır. Bu yapılar “*wake dewanai*” , “*wake niwa ikanai*” ve “*wakeganai*”.

40) ちょっと疲れてはいるが、病気というわけではない。

Chotto tsukarete wa iru ga, byōki to iu wake dewanai.

Biraz yorgunum ama, hasta değilim.

(SNB)

41) 今日は休むわけにはいけない。

Kyou wa yasumu wakeniwa ikenai.

Bugün dinlenme ihtimalim yok.

(SNB)

42) たった 10 分間の面接で、その人の人間性がわかるわけがない。

Tatta juppun kan no mensetsu de, sono hito no ningensei ga wakaru wakega nai.

On dakikalık bir görüşme ile, bir kişinin karakteri anlaşılmaz

(GNB)

1.3.7. Algılama Kipliği

Bir bilgi aktarımında, neyi gerçek olarak tespit ettiğimiz ya da etmediğimiz önemlidir. Yapılan bu tespiti göre tümünün bilgi değeri farklılıklar göstermektedir.

43) 昨晩は雨が降った。

Sakuban ame ga futta.

Dün gece yağmur yağdı.

(NNB3)

Bu örnekte görmüş olduğumuz gibi, konuşucu bir durum hakkında karar vermiş ve bu durumu onaylamıştır.

Buna karşın, gerçekliği konusunda tespitte bulunamadığımız durumlar hakkında, konuşucunun bu durumun gerekliliği hakkında ne şekilde bir yargıda bulunduğu ve bu bilgiyi ne şekilde edindiği gibi durumları ayırt etmemiz çok önemlidir.

44) 山の向こうでは雨が降っているだろう。

Yama no mukō dewa ame-ga futteiru darō.

Dağın öbür tarafında yağmur yağıyor olmalı.

(NNB3)

45) 明日雨が降るかもしれない。

Ashita ame ga furu kamoshirenai.

Yarın yağmur yağabilir.

(GNB)

46) どうやら昨夜雨が降ったらしい。

Dōyara, sakuban ame ga futta rashii.

Dün gece yağmur yağmış gibi görünüyor.

(BII)

Yukarıdaki örneklerde bu durum gerçektir şeklinde tahminde bulunup, böyle bir ihtimal vardır şeklinde ifadede bulunmaktadır. Yine bazı delillere dayanarak tahminde bulunmak veya bir kişiden elde edilen bilgiye göre bir durumu onaylama durumunu

göstermektedir. Yukarıda verdiğimiz örnekler, “*epistemic modality*” yani delile dayalı kiplik içeriğini girmektedir.

Bilgi aktarma tümcesinde, bu tümceye göre işaret edilen durum yada bilgiye istinaden, konuşucu çeşitli onaylamalar göstermektedir. Buna “Delile Dayalı Kiplik” denmektedir.

Onaylama kipliğinin yapıları aşağıdaki gibidir.

“*darou*” , “*kamoshirenai*”, “*ni chigainai*”, “*hazuda*”, “*yō da*”, “*mitai da*”, “*rashii*” , “*(shi) sō da*”, “*(suru)sō da*”.

1.3.8. Hüküm ve Olasılık

Bildirim tümcelerinin temel işlevi konuşucunun gerçek hayat ile ilgili bir durumu dinleyiciye aktarmasıdır. Bu aktarımın amacı, kişinin deneyimi veya edindiği bir bilgi doğrultusunda gerçekleştirmesidir. Bunu aşağıdaki şekilde açıklayabilmekteyiz.

1. Hüküm : Konuşucunun bildiği bir şeyi, denemiş veya uygulamış olması, bu durumu doğrudan onaylamasını ifade etmektedir.

47) こちらは私の友人山本さんです。

Kochira wa watashi no yūjin Yamamoto san desu.

Bu benim arkadaşım Yamamoto dur.

(NII)

48) 昨日は朝から外出していました。

Kino wa asa kara gaishutsu shite imashita.

Dün sabahtan itibaren dışarıdaydım. (GNB)

Gelecekteki bir durumun gerçek olup olmadığının anlaşılması ve onaylanmasını ifade etmek mümkün değildir. Bu durumun planlandığını, konuşucunun bildiği bir durum olduğunu varsayarsak, hüküm yapısı ile bunu belirtebilmekteyiz.

49) 明日 2 時から会議があります。

Ashita ni ji kara kaigi ga arimasu.

Yarın saat 2’den itibaren toplantı var.

(NII)

2. Olasılık

İhtimal yada gerekliliğin olması durumuna göre, bir durumun anlaşıldığını belirten onaya olasılık denir. Olasılığı belirten kliplik yapı “*kamoshirenai*”dır. Gerekliliği ifade eden yapı olarak da “*ni chigai nai*” ve “*hazu da*”yı verebiliriz.

50) あの店なら、僕の欲しい靴を置いているかもしれない。

Ano mise nara, boku no hoshi i kutsu o oite iru kamoshirenai.

Eğer bu mağaza ise, benim istediğim ayakkabının olma ihtimali var modeli vardır.

(BII)

51) 計画がしっかりしているから、この仕事はうまくいくにちがいない。

Keikaku ga shikkari shiteiru kara, kono shigoto wa umaku iku ni chigai nai.

Çok sağlam planlandığından, bu işbüyük ihtimalle iyi gidecektir.

(BII)

Birinci örnekte konuşucu böyle bir ihtimal var şeklinde onaylamaktadır. İkinci örnekte ise bu durumun gerekliliğini onaylamaktadır.

“*kamosirenai*” : Konuşucunun bir durumun gerçekleşmesi ihtimalini onaylamak için kullanılan yapıdır.

52) この調子でがんばれば、合格できるかもしれない。

Kono chōshi de ganbareba, gōkaku dekiru kamoshirenai.

Aynı bu şekilde çaba gösterirsen, başarabilirsin.

(NNB3)

“*ni chigai nai*” : Hüküm yapılamaz ama bu yargının yanlış olmadığını doğrulama anlamı ifade ediyor.

53) 山田さんは来るに違いない。

Yamada-san wa kuru ni chigai nai.

Yamada bey kesin gelir.

(NNB3)

“*hazu da*”: Bir delile göre, konuşucunun bu durumun oluşmasının doğal bir durum olduğunu ve onayladığını ifade eden yapıdır. Mantıksal bir çıkarımı ifade eden yapının kullanımı, onaylama kipliğinin temel kullanımlarındandır.

54) 山田さんは僕より 2 つ下だから、今年で 3 0 になるはずだ。

Yamada-san wa boku yori futatsu shita da kara, kotoshi de san ju ni naru hazuda

Yamada bey benden 2 yaş küçük olduğuna göre, bu yıl 30 yaşına girecek

(BII)

2.BÖLÜM

2. 1. Delile Dayalı Kiplik

Onaylama kipliğın bir türü olan delil kipliğı, herhangi bir delili temel olarak onaylamayı ifade eden bir yapıdır. Bu özellikle konuşucunun çıkarımı veya konuşucunun delili temel olarak yaptığı tahmin ifade ve aktarma yapı olarak ayrılmaktadır.

55) このケーキはおいしいそうだ。

Kono ke-ki wa oishi i sō da.

Bu kek lezzetli gibi görünüyor.

(BII)

56) 田中さんは留学するそうだ。

Tanaka san ha ryugaku suru sō da.

Tanaka yabancı bir ülkeye okumaya gidecekmiş.

(BII)

Birinci tümce, çıkarım veya var olan bir delile göre söylenen bir tümcedir. İkinci tümcede ise başkası tarafından duyulan bir durum aktarılmaktadır.

Bu ifadeler, konuşucunun düşündükleri, hayal ettikleri değil, dışarıdan gelen bilgi doğrultusunda aktarmalar yapması ve buna göre yapılan onaylamayı ifade etmesi olarak açıklanmaktadır. Bunun gibi yapılara “delilli kiplik” yapıda denir.

“yō da”: Konuşucunun çıkarımı doğrultusunda, bu durumun algılanması şeklinde ifade edilmektedir. Konuşucunun yaptığı çıkarımı ifade etmesi ve konuşucunun bu çıkarım doğrultusunda bir tahminde bulunması şeklinde ifade edilmektedir.

57) 「部屋の窓から外を見て」まだ雨はやんでいないようだ。

(Heya no mado kara soto o mite) Mada ame ga yande inai yō da.

(Odanın penceresinden dışarıya bakarak) Yağmur daha durmamış gibi.

(GNB)

Yukarıdaki örnekte konuşucu dışarıya bakıp, bir çıkarımda bulunmaktadır.

“rashii”: konuşucunun çıkarım yaptığı bir şeyi delil olarak alması ve bilinmeyen bir durumu için tahminde bulunmasını ifade eden yapıdır. Tahminde bulunduğu durum, çıkarım yaptığı durumun sebebi olması gerekmektedir.

58) パソコンの電源が入らない。壊れてしまったらしい。

Pasokon no dengen-ga hairanai. Kowarete shimatta rashii.

Bilgisayar çalışmıyor. Bozulmuş olmalı.

(GNB)

Japonca’da delile dayalı kiplikler ve Türkçe karşılıklar.

Japonca	Türkçe
そうだ	-miş(aktarma), görünmek benzemek, gibi
だろう	acaba,
ようだ	gibi , benzemek , herhalde
らしい	-imiş, olabilir, gibi
かもしれない	belki, ihtimal ki, olabilir
に違いない	-meli, - malı,
はずだ	doğaldır, -miş olmalı,

Yukarıda vermiş olduğumuz Türkçe ve Japonca delile dayalı kiplikleri incelediğimizde, verilen kipliklerin aynı anlamda oldukları ya da tam karşılıklarını vermedikleri görülmektedir. Örneğin *sō da*, *yō da* ve *rashii* kiplikleri, Türkçedeki “gibi” ile karşılanabilmektedir. Bu ayrımı ortaya koymak için, yukarıda kısaca irdelemiş olduğumuz “*sō da*“, “*darō*“, “*yō da*“, “*rashii*“, “*darō*“, “*kamo shirenai*“, “*ni chigai nai*” ve “*hazu da*” kipliklerini daha ayrıntılı şekilde ele alacağız.

2.2. “*sō da*”

Bu yapı aşağıdaki şekilde oluşturulmaktadır

Eylem	
来るそうだ <i>kuru sō da</i>	(düz biçim ^{26, 27} + <i>sō da</i>)
来ないそうだ <i>konai sō da</i>	(olumsuz düz biçim + <i>sō da</i>)
来たそうだ <i>kita sō da</i>	(düz geçmiş zaman + <i>sō da</i>)
来なかったそうだ <i>konakatta sō da</i>	(olumsuz geçmiş zaman + <i>sō da</i>)

²⁶ Düz biçim: Eylemin sözlük çekimi.

²⁷ Biçim, eylemin çekiminin ek almış halidir. Kibar çekimi *ai* olan buluşmak eylemi, ne *-masu* eklendiğinde, yani *ai+masu* hali kibar biçimdir. (Tekmen, Takano (2005))

Ad	
雨だそうだ <i>ame sō da</i>	(gövde + <i>da</i> + <i>sō da</i>)
雨ではないそうだ <i>ame dewa nai sō da</i>	(gövde + <i>dewa nai</i> (olumsuz) + <i>sō da</i>)
雨だったそうだ <i>ame datta sō da</i>	(gövde+ <i>datta</i> (olumlu geçmiş) + <i>sō da</i>)
雨ではなかったそうだ <i>ame dewa nakatta sō da</i>	(gövde + <i>dewa nakatta</i> (olumsuz geçmiş) + <i>sō da</i>)

-i sıfat	
高いそうだ <i>takai sō da</i>	(sözlük biçim ²⁸ + <i>sō da</i>)
高くないそうだ <i>takaku nai sō da</i>	(gövde + <i>kunai</i> + <i>sō da</i>)
高かったそうだ <i>takakatta sō da</i>	(gövde + geçmiş zaman olumlu <i>katta</i> + <i>sō da</i>)
高くなかったそうだ <i>taka kunakatta sō da</i>	(gövde + (geçmiş zaman olumsuz) <i>kunakatta</i> + <i>sō da</i>)

-na sıfat	
ひまだそうだ <i>hima da sō da</i>	(gövde + <i>da</i> + <i>sō da</i>)
ひまではないそうだ <i>hima dewa nai sō da</i>	(gövde + <i>dewa nai</i> (olumsuz) + <i>sō da</i>)
ひまだったそうだ <i>hima data sō da</i>	(gövde+ <i>datta</i> (olumlu geçmiş) + <i>sō da</i>)
ひまではなかつそうだ <i>hima dewa nakatta sō da</i>	(gövde + <i>dewa nakatta</i> (olumsuz geçmiş) + <i>sō da</i>)

“*sō da*”, konuşan kişiye göre gerçekdışı bir duruma bağlantı kurup bu durumun gerçek ve gerçeğe yaklaştığını ifade etmektedir. (NBJ)

Morita (1990), ve Tanomura (1992) bu konu üzerinde durmuş ve farklı açılardan çalışmalar yapmışlardır. *sō da*, kullanım olarak iki yapıya sahiptir: Beklenti - tahmin ve Aktarma. Bu iki kullanım dilbilgisel olarak farklılıklar göstermektedir.

²⁸ Türkçedeki mastar biçimine denk gelmektedir

Beklenti ve tahmin : Bir olayın meydana gelmesini beklemek ve o durumu tahmin etmek.

59) 台風がどうやら来そうだ。

Taifū-ga dōyara ki sō da.

Tayfun bir şekilde gelecek gibi.

(GNB)

60) なんだか風邪をひきそうだ。

Nandaka kaze o hiki sō da

Grip olacak gibiyim.

(GNB)

Yukarıdaki örneklerde meydana gelecek durum hakkında tahminde bulunmaktadır

Aktarma: Başka birisinin tahminini aynı şekilde başkasına aktarmak.

61) 台風が来るそうだ。

Taifū-ga kuru sō da.

Tayfun gelecekmiş.

(NNB3)

62) 彼は風邪をひいたそうだ。

Kare wa kaze o hiita sō da.

O grip olmuş.

(GNB)

Bu farklılıkları basit olarak anlatacak olursak, tahmin belirten *sō da*, eylemlerin sözlük çekimine ve sıfatların gövdesine eklenirken, aktarma olan *sō da* eylemler, sıfatlara eklenmektedir.

2.2.1 “*sō da*” ‘nin Sınıflandırması

Morita’ya (1990) göre *sō da* kelimesi şu şekilde sınıflandırılmaktadır.

Morita, *sō da*’yı altıya kategoriye ayırmış ve konuşmacı tarafından tercih edilmesi için gereken ortamları belirtmiştir.

1. Tavır(Duruş) 様態 (<i>yōtai</i>) 2. Tahmin 推量 (<i>suiryō</i>)	A
3. Beklenti 予測 (<i>yosoku</i>) 4. Durum 形勢 (<i>keisei</i>) 5. Gerçek Dışı 非実 (<i>hijitsu</i>) 6. Olaydan hemen önceki an 寸前(<i>sunzen</i>)	B

Yukarıda verdiğimiz kategorileri iki gruba toplamak mümkündür.

1- “Şimdi var olduğu düşünülen durumlar” (tahmin ve davranış), A grubu olarak adlandırılıyor.

2- “Bundan sonra meydana geleceği düşünölen durumlar” (beklenti, durum, gerçekdişı, olaydan hemen önceki an), B gurubu olarak adlandırılıyor.

Yine bu iki grup, gösterdikleri kanıtlara göre daha ayrıntılı olarak sınıflandırılmaktadır.

A grubu: Davranış (dış görünüş) ve tahmin (belli olmayan olasılık).

B grubu: Beklenti (delili belli olmayan) , olaydan hemen önceki an (kişisel dış görünüşü delil sayan) durum (genel durumu delil sayan).

Bu sınıflandırmada, daha çok “yargı ve bu yargının gösterdiği kanıt” ile ilişkilendiriliyor gibi görünse de, burada *sō da*’nın “ispatlanmış tahmin” ile olan ilişkisi esas olarak düşünölmektedir.

Tanomura’ya (1992) göre, *sō da* aşağıdaki şekilde tanımlanırsa, daha önce verdiğimiz olasılık yapının kullanımı, yani tahmin ve beklenti anlamı doğrudan açıklanabilmektedir.

<i>sō da</i>	~diye bekleniyor
	~diye bir beklenti var

Fakat “beklenti”yi ifade eden *sō da*’nın neden ve ne şekilde tasvir yapı kullanımı haline geldiğini Tanomura (1992) aşağıdaki gibi açıklıyor.

“*sō da* ‘nın, beklentinin kanıtı olan dış görüş veya durumun, konuşan kişinin gözüne yansıyan şeylerin açık olduğu durumlar oldukça fazkadır. *sō da*’nın dış görünüş ve durum denilen unsurları dahil ederek düşünülmesi çok basittir. *sō da*’nın kullanımında dış görünüş veya durumu öncül olarak görmek, ilk tahmin denilen eylem de, herhangi bir sebep yada ipucunun var olması, tesadüfi olarak meydana gelmesi durumu fazladır.. Ama bu şekilde olacak diye bir şeyde yoktur. *sō da*’nın ifade ettiği şey, konuşan kişinin tahmini şeklinde düşünmek uygundur diye düşünüyorum.”

Yani *sō da* temel olarak tahmin belirten yardımcı eylemdir. Fakat bir durumu tahmin etmek için bir delilin gerekliliği olması şartının da gerekli olduğu düşünülmektedir.

Yukarıda *sō da* üzerine yapılan araştırmalara kısaca irdeledikten sonra, *sō da* ekini Morita (1990) tarafından yapılan sınıflandırmayı esas alarak irdelleyeceğiz.

Morita (1990) daki sınıflandırmada “durum” ve “tahmin”in birbirinden ayrılması, delilinin farklılaşması nedeniyle gerçekleştiğinden, *sō da*’yı “delili olan tahmin” şeklinde düşünmemiz gerektiğini ve bu ikisinin fazla bir fark olmadığını belirtmektedir.

Bu sebeple her ikisini de “beklenti”ye dahil edebilmekteyiz.

2.2.2 “*sō da*”nın Tahmin Yapı Kullanımı 推量(*suiryō*)

Konuşmacının meydana gelen bir durum ve bu durum hakkında “böyle olabilir” şeklinde somut bir tahminde bulunmasıdır.

63) あの人は地元の人ではなさそうだ。

Ano hito wa jimto no hito de wa nasa sō da.

O kişi buranın yerlisine benzemiyor. (GNB)

64) 今度の獲物は大きそうだ。

Kondo no emono wa ōki sō da.

Bu seferki av büyük gibi.

2.2.3. Davranış 様態 (yōtai)

Konuşmacının varolan bir durumun veya kişinin dış görünüşü ile ilgili çeşitli düşüncelere sahip olması ve bu düşüncelerini açıklamasıdır.

65) 新郎も新婦も本当に嬉しそうだ。

Shinrō mo shinpū mo hontō ni ureshi sō da.

Damat da gelinde çok mutlu gibi.

(GNB)

2.2.4. Beklenti 予測 (yosoku)

Konuşmacının, var olan bir durum hakkında, “gelecekte böyle bir duruma gelir mi acaba, böyle bir şey olur mu” şeklinde tahminde bulunması ve bunu ifade etmesidir.

66) 台風 11 号は今夜半過ぎ、日本列島に上陸しそうだ。

Taifu 11 go wa, konyahan sugi, nihon rettō ni jouriku shi sō da.

11 numaralı Tayfun bu gece yarısından sonra, Japon adlarına ulaşacak gibi.

(NNB3)

67) 5年後には、マイホームの夢がかないそうだ。

Go nen go ni wa mai hōmu no yume ga kanai-sō da.

5 yıl sonra, kendi evim hayali gerçekleşecek gibi.

(NNB3)

2.2.5. Olaydan Hemen Önceki An 寸前(sunzen)

Konuşmacının bir konu hakkında “bu duruma gelir , böyle bir şey meydana gelir, böyle bir şeyi yapmak an meselesi” şeklinde bir yargıda bulunup açıklama yapması olarak tanımlanmaktadır.

68) 棚からかばんが落ちそうだ。

Tana kara kaban ga ochi-sō da.

Çanta raftan düşmek üzere.

(GNB)

69) ほら、見て。ビルの上から、女の人が飛び降りそうだ。

Hora, mite. Biru-no ue kara , onna no hito ha tobiori- sō da

Hey, bak. Binadan bir kadın aşağıya atlayacak gibi.

(NNB3)

2.2.6. Gerçek Dışı 非実(hijitsu)

Konuşmacının bir durumun gerçekte o şekilde olmadığını bilmesine rağmen mecazi olarak, abartarak ifade etmesi.

70) こんなに緊張したのは初めてだよ。口から心臓が飛び出しそうだ。

Kona ni kinchou shita no wa hajimete da yo. Kuchi kara shinzou ga tobi dashi sō da.

İlk defa bu kadar çok heyecanlanıyorum. Kalbim ağzımdan fırlayacak gibi.

(GNB)

Bu örnekte bir olaya sebebi ile konuğu heyecanlanmıştır ve bunu daha abartılı bir şekilde ifade etmek için bu yapıyı kullanmıştır

71) この家は空き家なんだね。なんだか不気味。ドラキュラも住んでいそうだ。

Kono ie wa akiya nanda ne. Nandaka bukimi. Dorakyura mo sunde i sō da.

Bu ev terk edilmiş. Ürkütücü bir hali var. Drakula da burada oturuyor gibi.

(GNB)

Yine bu örnekte konuşucu kendisine göre oldukça ürkütücü olan bir mekanı abartarak anlatırken bu yapıyı kullanmıştır.

2.2.7 “sō da” ‘nın Kullanımını Etkileyen Unsurlar

Daha önce ifade ettiğimiz gibi, yukarıdaki 5 kategoriyi, iki çatı altına toplamak mümkündür.

“Şu anda var olduğu düşünülen durumlar (tahmin ve davranış), A grubu olarak adlandırılmaktadır.

“Bundan sonra olacak diye düşünülen durumlar” (beklenti, durum, yaklaşım), B grubu olarak adlandırılmaktadır.

Yine bu iki grup gösterdikleri kanıtlara göre daha ayrıntılı olarak sınıflandırılmaktadır.

A grubu: Davranış (dış görünüş) ve Tahmin (belli olmayan olasılık)

B grubu: Beklenti (kanıtı belli olmayan), olaydan hemen önceki an (kişisel dış görünüşü ispat olarak alan), durum (genel durum ispat olarak alan)

Yukarıda vermiş olduğumuz 5 kullanımın ne şekilde bir durum ilişkisi olduğunu düşünelim.

- Gerçekleşen duruma olan aidiyet (Şimdiki zamana aitlik) :Tahmin ve durum
- Meydana gelme ihtimali olan duruma olan aidiyet (Geleceğe olan aitlik): Beklenti ve yaklaşım
- Gerçekte olmayan duruma aidiyet (Gerçek dışına olan aitlik) Gerçekdışı

Yani A= “tahmin” ve “durum” , B= “beklenti” ve “olaydan hemen önceki an” şeklinde ayrılmaktadır.

Yine başka bir örnekte;

72) あの人はかなり年の収がありそうだ。

Ano hito wa kanari no nenshō ga ari-sō da.

Onun oldukça iyi bir yıllık geliri var gibi.

(NII)

73) あの人は意地悪そうだ。

Ano hito wa ijiwaru sō da.

O kişi kötü niyetli gibi.

(NII)

Bu iki örnekte konuşucunun kendi düşüncesini ifade etmesi ortak noktadır. Ancak her ikisini karşılaştırdığımızda, birinci örnekte *sō da*, "açık olarak söylenemez ama tahminen öyle olmalı" şeklinde bir ima güçlü bir şekilde hissedilmekte ve tahmin olarak sınıflandırılmaktadır. Buna karşın ikinci örnekte *sō da* da kişinin dış görünüşünden yaptığı tasvir sebebiyle durum olarak sınıflandırılmaktadır.

74) この話をあいつにしたら、大声で笑い出しそう。やっぱり、話すのはやめよう。

Kono hanashi o aitsu ni shitara, ōgoe de waraidashi sō da. Yappari hanasu no wa yameyō .

Bu konuşmayı ona yaparsan, yüksek sesle gülecek gibi. Neyse konuşmayalım.

(IYJ)

75) あいつの肩がふるえている。今にも大声で笑い出しそう。

Aitsu no kata ga furuete-iru. Imani mo ōgoe de warai dashi sō da.

Onun omuzları titriyor. Her an yüksek sesle gülecek gibi.

(IYJ)

Birinci örnekte "açıkça söylenemez ama, galiba gülecek gibi" şeklinde ima güçlü bir şekilde hissedilmesine karşın, sonraki örnekte omuzları titremesi durum hakkında "gülmesi çok normal karşılanabilir" şeklinde ifade edilebilir.

A'nın “tahmin” ve B'nin “beklenti” kavramlarında , “açıkça söylenemez ama galiba şu şekilde olmalı “ şeklinde bir ima'nın güçlü olmasını ortak nokta olarak söylenebilmektedir.

A'nın “durum” ve B'nin “anlık olaydan hemen önceki an” kavramlarında, durumun tasvirinde güçlü nokta olması konusunda ortaklık göstermektedir.

Burada “tahmin” ve “beklenti”deki gibi, “açıkça söylenemez ama galiba öyle olmalı” şeklindeki ifade etme tarzını “olasılık yapını kullanımı” şeklinde adlandırılabilir. Buna karşın “durum” ve “olaydan hemen önceki an” da ki gibi durumlarda tasvirin güçlü olması noktasından da “tasvir yapının kullanımı” olarak adlandırabiliriz.

Yani *sō da*'nın kullanımı büyük ölçüde olasılık yapı ve tasvir yapı olarak 2 ye ayırılmaktadır

2.3. *darō /deshō*²⁹

Bu yapı aşağıdaki şekilde oluşturulmaktadır

Eylem	
来るだろう <i>kuru darō</i>	(düz biçim + <i>darō</i>)
来ないだろう <i>konai darō</i>	(olumsuz düz biçim + <i>darō</i>)
来ただろう <i>kita darō</i>	(düz geçmiş zaman + <i>darō</i>)
来なかっただろう <i>konakatta darō</i>	(olumsuz geçmiş zaman + <i>darō</i>)

²⁹ *darō* ve *deshō* yapıları anlam olarak aynı olmalarına karşın *darō*, tümcenin düz biçimine, *deshō* ise kibar biçimine eklenmektedir. Bu yüzden ayrı olarak değerlendirmeye gerek duyulmamıştır.

Ad	
雨だろう <i>ame darō</i>	(gövde + <i>darō</i>)
雨ではないだろう <i>ame dewa nai darō</i>	(gövde + <i>dewa nai</i> (olumsuz) + <i>darō</i>)
雨だっただろう <i>ame datta darō</i>	(gövde+ <i>datta</i> (olumlu geçmiş) + <i>darō</i>)
雨ではなかつただろう <i>ame dewa nakatta darō</i>	(gövde + <i>dewa nakatta</i> (olumsuz geçmiş) + <i>darō</i>)

-i sıfat	
高いだろう <i>takai darō</i>	(sözlük biçim + <i>darō</i>)
高くないだろう <i>takaku nai darō</i>	(gövde + <i>kunai</i> + <i>darō</i>)
高かっただろう <i>takakatta darō</i>	(gövde + geçmiş zaman olumlu <i>katta</i> + <i>darō</i>)
高くなかつただろう <i>taka kunakatta darō</i>	(gövde + (geçmiş zaman olumsuz) <i>kunakatta</i> + <i>darō</i>)

-na sıfat	
ひまだろう <i>hima darō</i>	(gövde + <i>darō</i>)
ひまではないだろう <i>hima dewa nai darō</i>	(gövde + <i>dewa nai</i> (olumsuz) + <i>darō</i>)
ひまだっただろう <i>hima data darō</i>	(gövde+ <i>datta</i> (olumlu geçmiş) + <i>darō</i>)
ひまではなかつただろう <i>hima dewa nakatta darō</i>	(gövde + <i>dewa nakatta</i> (olumsuz geçmiş) + <i>darō</i>)

darō, temel olarak olasılığı ifade eden yapı olarak değerlendirilmektedir.

Konuşmacı olasılık, tasavvur veya sahip olduğu düşünceye göre bu durumu onaylayan kararı vermektedir. Bu karar verme eylemini ifade etmek için “*darō*” kullanılmaktadır.

Kindaichi (1953) başka bir kullanıma sahip yardımcı eylemlerin, objektifliği ifade eden yardımcı eylem olduğunu belirtmektedir. Buna karşın, “*u*”, “*yo*” ve “*darō*”yu

kullanarak konuşmacının o andaki psikolojik durumunu sübjektif olarak göstermesi şeklinde tanımlamaktadır

Yine Teramura (1984) “*darō*”yu “konuşmacının konuşmanın içindeki durumu doğrudan ifade etmesi” şeklinde tanımlamaktadır. Buna ek olarak da sübjektifliği güçlü olarak ifade eden kullanım olduğunu belirtmektedir.

Mikami (1953) ise *darō*’yu “olasılık yapı” olarak değerlendirse de, 1955’te “*rashii*” ile ayrımı yapabilmek için “tasavvur” terimiyle değiştirmiştir.³⁰

Tasavvur ile ilgili olan *darō*, yazılarda kullanımı oldukça fazladır.

2.3.1. *darō/deshō* nun sınıflandırması

darō / *deshō* iki şekilde sınıflandırılmaktadır. Öncelikle aşağıdaki örneklere bakalım.

1. Tahmin 推量 (*suiryō*)

76) 明日は雨が降るでしょう。

Ashita wa ame ga furu deshō.

Yarın yağmur yağacak gibi.

(NII)

Bu örnekte konuşucu hava tahmin raporunu izlenmiş veya başka belirtilerde göz önünde bulundurup, yağmurun yarın için yağma ihtimalinin olduğunu belirtilmek istemiştir.

77) 彼はおそらく来ないだろう。

Kare wa osoraku³¹ konai darō.

³⁰ 三上 1953 yılında yayınlamış olduğu bir eser de *suiryō* olarak kullanılırken, daha doğru bir ayrım yapabilmek için 1955 yılında *sōzō* olarak değiştirmiştir.

O gelmez herhalde. (GNB)

Yukarıdaki örnekte konuşucu, aldığı bir haber veya bilgi sonucunda o kişinin gelmeyeceği kararına varmıştır.

78) かぎはたぶんその中にあるでしょう。

Kagi wa tabun sono naka ni aru deshō.

Anahtar büyük ihtimalle bunun içinde olabilir.

(NNB3)

Bu örnekte ise konuşucu tam anlamı ile bir belirti veya delil hissedilememesine rağmen bir objenin başka bir obje içerisinde olduğu tahmininde bulunmaktadır.

2. Onay 確認 (kakunin) :

79) これを使うんだろ？³²

Kore o tsukau n darō.

Bunu kullanacaksın değil mi?

(NNB3)

Bu örnekte konuşucu bir nesnenin kullanımı hakkında dinleyiciden bir onay almaktadır.

80) これでいいだろう？

³¹ *osoraku* (おそらく) kelimesinin asıl anlamı korkarak olarak verilmekte , fakat buradaki kullanıma da herhalde olarak kullanılabileceğini düşünmekteyiz.

³² Düz şekli 「これを使うのでしょう。」 (*Kore o tsukau no deshō.*)dur. Konuşma hali olmasından dolayı bu şekilde yazılmaktadır.

Kore de ii darō?

Bu şekilde iyi değil mi?

(NNB3)

Bu örnekte ise konuşucu gerçekleştirdiği bir şey hakkında veya bir durum hakkında dinleyici tarafından bir onay istemektedir.

81) 君も疲れただろう？

Kimi mo tsukareta darō?

Sen de yorulmuş olmalısın değil mi?

(NII)

Yine bu örnekte konuşucu, dinleyicinin yorulmuş olduğunu düşünerek dinleyiciden bir onay alma çabasıdadır.

Yukarıdaki vermiş olduğumuz üç örnekte açıkça bir onay istenmektedir. Yapılmış bir iş veya eylem sonrası yapılan bu onay isteğinde tahmin tümcesi kullanılmasına rağmen onay anlamı içermektedir.

2.3.2. *darō/deshō* ‘nun kullanımı

Tahmin olarak *darō/deshō*

Nitta (2000), *darō*’yu genel olarak olasılık ve tahmin bildiren ifade olarak değerlendirilmektedir. Yani “tam anlamıyla belli olmayan, birçok şey hakkında düşünmek ve bir çıkarımda bulunmak” olarak tanımlanmaktadır.

Kiplikteki bir kullanımına değinecek olursak, “belli olmayan bir konu” hakkında tam bir karara varamamak anlamı vermektedir. Bu konu, sadece gelecek ile alakalı bir durum değildir. Ayrıca şimdiki zaman ve geçmiş zamanda da konuşmacının bu olay hakkında bilgisinin olup olmaması durumu önemli gözükmemektedir. Gelecekte meydana gelebilecek bir olay veya yapacağımız tahminlerde, her zaman bir “belirsizlik” vardır. Bu sebepten tahmin ifadesinin kullanılması olağan bir durum olmasına karşın, bazı durumlarda *darō* kullanımına ihtiyaç duyulmamaktadır.

82) 明日は必ず雨が降ります。(から、傘を持って行ってください。)

Ashita wa kanarazu ame ga furimasu. (kara, kasa o motte itte kudasai.)

Yarın kesinlikle yağmur yağacak. (bu nedenle şemsiye alarak git lütfen.)

(NNB3)

Yukarıda verdiğimiz örneklerin birincisinde *ame ga furimasu* kısmı bir tahmin anlamı taşımamaktadır. Fakat sonra gelebilecek olan tümceye baktığımızda, bir tahmin anlamı kattığı anlaşılmaktadır. Ayrıca *ashita* kelimesi bu olayın gelecekte olacağını belirttiği için kesinlikle bir tahmin anlamı katmaktadır.

83) この薬を飲めば、必ず治ります。

Kono kusuri o nome ba, kanarazu naorimasu.

Bu ilacı içersen(kullanırsan), kesinlikle iyileşirsin.

(GNB)

Bu örnekte ise *kanarazu* belirteci kullanılmasına rağmen konuşucu dinleyicinin bu ilacı kullanması durumunda iyileşeceğine dair bir tahminde bulunduğundan bu tümce tahmin tümcesidir.

darō, osoraku veya *kitto* gibi kesinlik belirten belirteçlerle kullanılabilir.

84) 明日はたぶん / きっと雨が降るでしょう。

Ashita wa tabun / kitto ame ga furu deshō.

Yarın belki yağmur yağar. (NNB3)

Bu örnekte kesinlik belirteçleri kullanılmasına rağmen tümce sonunda *deshō* ve *ashita* kelimesinin kullanılması, tümceye bir tahmin anlamı katmıştır.

darō genellikle herhangi bir konu hakkında, konuşmacının kendi isteği ile yapacağı bir şey ifade ediliyorsa kullanılmamaktadır.

85) 私は後から行くでしょう。

Watashi wa ato kara iku deshō .

Ben daha sonra giderim.

(NSTI)

Yukarıdaki örnekte konuşmacı kendisinin daha sonra yapacağı “*iku*” (gitmek) eylemi hakkında bir tahminde bulunmaktadır. Burada daha çok bir kararsızlık söz konusudur.

Yine konuşmacının, dinleyicinin kendi isteği ile yapacağı bir eylemi ifade ederken *darō* kullanımına çok az rastlanılmaktadır. Kullanılması durumunda ise çok ince bir anlam görülebilmektedir.

86) あなたはこれから図書館へ行くでしょう。

Anata wa kore kara toshokan e iku deshō .

Bana öyle geliyor ki, sen buradan sonra kütüphaneye gideceksin.

(SNB)

Bu örnekte konuşmacı sanki dinleyicinin geleceğini görüyormuş gibi bir tahminde bulunup, dinleyicinin daha sonra yapmayı düşündüğü bir şey hakkında tahminde bulunmaktadır. Burada daha çok dinleyiciyi iğneleme yönünde bir anlam ağır basmaktadır. Yani konuşucu dinleyiciyi tahmin yapı kullanarak eleştirmektedir.

3. tekil şahıs ile ilgili durumlarda, örneğin o kişinin bugün yapacağı bir şey hakkında bilğimiz var ise, aşağıdaki şekilde bir kullanım söz konusu olabilmektedir.

87) 彼はこれから図書館へ行くでしょう。

Kare wa kore kara toshokan e iku deshō.

O bundan sonra kütüphaneye gidebilir.

(GNB)

Bu tümcede konuşucu dinleyicinin daha sonra kütüphaneye gideceği konusunda bir bilgiye sahip olduğundan bu şekilde bir kullanım gerçekleştirmiştir.

Fakat *darō*, dinleyicinin durumunun ifade edildiği durumlarda, dinleyicinin bundan sonra yapacağı eylemin bilinmesine rağmen, “Sen bundan sonra...” anlamına gelen tümceler için kullanıldığı durumlar fazla görülmemektedir. Bu durumda bir bilginin var olduğunu ve bu bilgini teyit edilmesi anlamında kullanılmaktadır.

88) 山田さんはこれから図書館へ行く（ん）でしょう？

Yamada-san wa kore kara toshokan e iku(n) deshō ?

Yamada (sen) bundan sonra kütüphaneye gideceksin değil mi?

(GNB)

89) 山田さんはこれから図書館へ行くんですね。

Yamada-san wa kore kara toshokan e iku n desu ne.

Yamada (sen) bundan sonra kütüphaneye gideceksin değil mi?

(NNB3)

Konuşmacı, dinleyicinin kütüphaneye gideceği bilgisine sahiptir. Fakat gidip gitmeyeceği bilgisini teyit ettirmek amacı ile bu şekilde bir tümce kullanımı ile durumu teyit ettirmektedir.

Konuşmacı, dinleyicinin fiziksel ve ruhsal durumu hakkında tam anlamıyla bir bilgiye sahip olmadığı durumlarda, bu durum hakkında ifadede bulunurken *darō/deshō* kullanılabilir.

90) どうもうごくろうさま。疲れたでしょう。

Dōmo gokurō sama. Tsukareta deshō.

Geçmiş olsun. Yorulmuş olmalısınız.

(NNB3)

Bu örnekte konuşucu, dinleyicinin yapmış olduğu bir eylem sonrası veya bitirilen bir iş sonrasında ifade edilmiş bir tümcedir. Daha çok “dış görünüşe” bakılarak bir tahminde bulunulmuştur.

91) ポチが死んだんだって？ 悲しいだろうなあ。

Pochi ga shindan datte? Kanashii darō na.

Poçi mi ölmüş diyorlar. Üzgün olmalı ?

(GNB)

Yukarıdaki örnekte ise konuşmacı, köpeğin sahibi olan dinleyicinin, gerçekleşmiş bir olay sebebiyle üzgün olması konusunda, bir tahminde bulunmaktadır ve bunu ifade etmektedir.

2.3.3. “*darō to omou*” İfadesinin Kullanımı

Tümceye “*to omou*” ekleyerek, bu tahminin konuşmacının kişisel fikri olduğunu açıkça belirtmektedir. “*to omou*” kibar biçime eklenmediği için *deshō* kullanılmamaktadır.

92) これで間違いないだろうと思います。

Kore de machigai nai darō to omoimasu.

Bu şekilde olursa hatalı olmaz diye düşünüyorum.

(NII)

Bu örnekte konuşucu, dinleyici ile gerçekleştirecekleri bir eylemin kendisinin söylemiş olduğu gibi yapılması durumunda hatalı olup olmayacağı konusunda tahminini ifade etmektedir.

X 93) もう大丈夫でしょうと思いました。

Mou daijoubu deshō to omoimashita.

Şimdi tamam oldu diye düşünmüştüm.

(SNB)

Yukarıdaki örnekte görüldüğü gibi “*deshō to omou*” şeklinde bir kullanım yapılamamaktadır.

2.3.4. “-*koto darō*” kullanımı

Konuşucunun bir beklentiyi veya herhangi bir durumu vurgulamak için kendi duygularını katarak yapacağı tahminlerde bu yapı kullanılmaktadır.

94) 人類は、いつか太陽系の外へ出て行くのだろう。

Jinrui wa, itsu ka taiyō kei no soto e dete iku no darō.

Birgün gelecek, insanoğlu, güneş sisteminin dışına çıkacak.

(GNB)

Konuşucu bu örnekte gelecek ile ilgili kendi duygularını katarak bir tahminde bulunmaktadır.

95)それができたら、さぞすばらしいことだろう。

Sore ga dekitara, sazo subarashi koto darō.

Bunu yaparsan çok harika olur.

(NSTI)

Bu örnekte ise konuşucunun, dinleyicinin bir şeyi gerçekleştirirse daha sonraki olayın olumlu sonuçlanacağını kendi duygularını katarak yapmış olduğu bir tahmin içermektedir.

Konuşmacının yargısını ve buna benzer durumları ifade ederken, “açıkça söylenmiyor” şeklinde ifade edilmektedir. Dinleyiciye yönelik bir çekince ifade edilirken kullanılabilir.

96)「これでいいですか」 「まあ、いいでしょう」

“Kore de ii desu ka” “Ma,ii deshō”

“Böyle olmuş mu?” “Eh, olmuş diyelim”

(NII)

97)「だめでしょうかねえ」 「そうですねえ。だめでしょうね」

“Dame deshō ka ne” “Sou desu ne. Dame deshō ne”

“Olmaz değil mi?” “Evet yle. Biraz zor gibi” (NSTI)

Yukarıdaki vermiş olduğumuz örneklerde, konuşucunun bir kişiden bir istekte bulunmaktadır. Fakat karşı tarafın zor bir durumda olması sebebiyle konuşucu, dinleyiciden bu konu için bir onay istemektedir. Bu onay genellikle olumsuz bir ifade içermektedir. Dinleyici burada olumsuz bir cevabın geleceğinden emindir. Fakat olumlu bir cevap gelirse, konuşucu bu duruma şaşırılmaktadır. Bu kısa konuşma ortam şartlarına göre değişik anlamlarda da kullanılabilmektedir.

“-darō”, makalelerde veya yazılarda, kendi kararlılığını ifade ederken kendi durumu hakkında bilgi vermek amacı ile yoğun olarak kullanılmaktadır.

98) これは、次のように考えることができるだろう。

Kore wa tsugi no yōni kangaeru koto ga dekiru darō.

Bunu şu şekilde düşünmek mümkündür diyebiliriz.

(NII)

Konuşucu bu örnekte bir konu hakkında kendi düşüncesinin de bir şekilde kullanılabileceğini ifade etmektedir

Ayrıca “-darō”, yazı dilinde “de arō” yapısıyla sıkça kullanılmaktadır.

99) この問題については、これ以上述べる必要はないであろう。

Kono mondai ni tsuite wa, kore ijou noberu hitsuyou wa nai de arō.

Bu sorun hakkında daha fazla konuşmaya gerek yoktur. (GNB)

2.3.5. - *darō ka* / - *deshō ka* kullanımı

Bilindiği gibi genel bildirim tümcelerine soru eki “-ka” eklenerek soru tümcesi yapılmaktadır. Vurgu yukarıya doğrudur.

100) 明日雨が降りますか。

Ashita ame ga furimasu ka.

Yarın yağmur yağacak mı?

(GNB)

Bu soru tümcesi, “yarın yağmur yağacak mı, yağmayacak mı, hangisi” şeklinde dinleyicinin fikrini sorgulamaktadır. Yukarıdaki örnekte konuşmacı dinleyicinin bu soruyu cevaplayabileceği bir bilgiye sahip olduğunu, örneğin hava durumuna hakkında bilgiye sahip olması veya konu ile ilişkili kişi olup olmaması şeklinde tahmin etmektedir.

Bir önceki örnek tümceye *-darō/-deshō* eklendiği durumda “tahmin yapının sorusu” diyebileceğimiz bir anlam ortaya çıkmaktadır.

100) 明日は雨は降るでしょうか。

Asu wa ame ga furu deshō ka.

Yarın yağmur yağacak mı acaba.

(GNB)

Yukarıdaki tümcede “yarın yağmur yağacak gibi mi, yağmayacak gibi mi” şeklinde dinleyiciye sorulabilmektedir. Cevap olarak “tam bilemiyorum ama, galiba yağacak gibi”,

veya “yağmayacak gibi” şeklinde tam olarak açıklık getirmeyen bir cevap ile karşılık verilebilmektedir.

Özetle *deshō*’nun konuşmacıya göre açık olmayan, kesinlik belirtmeyen bir ifade için kullanıldığını da söyleyebilmekteyiz.

2.3.6. *-darō ka* ve *-deshō ka* arasındaki fark

-deshō ve *-darō*’ya soru eki *-ka* eklenince, ne gibi farklılıkları olduğu aşağıdaki örneklerden rahatlıkla anlaşılabilmektedir.

101) これはいくらだろうか。

Kore wa ikura darō ka.

Bu acaba ne kadar dır.

Konuşucu bu önekte beğendiği ve almak istediği bir ürün hakkında kendince bir tahminde bulunmaktadır.

102) 今何時だろうか。

Ima nanji darōka.

Acaba şimdi saat kaç.

(NII)

Bu örnekte ise konuşucu büyük ihtimalle saatinin olmaması sebebiyle kendine göre saat konusunda bir tahminde bulunmaktadır.

103) これはいくらでしょうか。

Kore wa ikura deshō ka.

Bu ne kadar acaba?

(GNB)

104) 今何時でしょうか。

Ima nanji deshō ka.

Şimdi saat kaçtır acaba?

(NNB3)

Yukarıdaki örneklerde ise konuşucu dinleyiciye yönelik sorular sormakta ve bir cevap beklemektedir.

Yukarıdaki örneklerde kullanılan *-darō*, konuşmacını kendisine yönelik bir sorusu olabileceği gibi dinleyiciye yönelik bir soru da olabilmektedir. Fakat *deshō* yalnızca dinleyiciye yönelik bir soru olabilmektedir.

2.3.7. Onay olarak “-darō”/”-deshō”

-darō / *-deshō*’ya soru eki “-ka”yı eklemekten tonlamayı yukarıya doğru uyguladığımız zaman, konuşucunun kendi tahminine yönelik karşısındaki kişinin onayını alan bir söyleyiş tarzı olduğunu görmekteyiz. Konuşma dilinde *-desho/-daro* şeklinde kısaltmalar yapılabilir.

105) これはあなたのでしょ？

Kore wa anatano desho?

Bu senin, değil mi?

(SNB)

106) 奥さんもういっしょるでしょう？

Okusan mo irassharu deshō?

Eşiniz de gelecek değil mi?

(SNB)

Kendisi yaklaşık bir tahminde bulunurken, *deshō* daki tonlamayı yukarıya doğru kullanmasıyla, karşısındaki kişiye yönelik bir soru görülmektedir. Birinci örnekte bir nesnenin dinleyiciye ait olup olmadığı konusunda onay istemektedir. İkinci örnekte ise konuşucu dinleyiciye eşinin gelip gelmeyeceği konusunda onay almaktadır.

107) 行くでしょ？

Iku deshō?

Geliyorsun değil mi?

Bu tümcede ise konuşucu dinleyiciden beraber gitme konusunda onay almak istemektedir. Burada yanıt, olumlu ya da olumsuz olabilmektedir.

2.4. “yō da” f’yōdesu”

“-yō da”, Japonca’da Nitta’ya göre algılama kipliği başlığı altında, delil kipliği olarak ifade edilen bir yapıdır.

Bu yapı aşağıdaki şekilde oluşturulmaktadır

Eylem	
来るようだ <i>kuru yō da</i>	(düz biçim + yō da)
来ないようだ <i>konai yō da</i>	(olumsuz düz biçim + yō da)
来たようだ <i>kita yō da</i>	(düz geçmiş zaman + yō da)
来なかったようだ <i>konakatta yō da</i>	(olumsuz geçmiş zaman + yō da)

Ad	
雨のようだ <i>ame yō da</i>	(gövde + no + yō da)
雨ではないようだ <i>ame dewa nai yō da</i>	(gövde + dewa nai (olumsuz) + yō da)
雨だったようだ <i>ame datta yō da</i>	(gövde+ datta (olumlu geçmiş) + yō da)
雨ではなかったようだ <i>ame dewa nakatta yō da</i>	(gövde + dewa nakatta (olumsuz geçmiş) + yō da)

-i sıfat	
高いようだ <i>takai yō da</i>	(sözlük biçim + yō da)
高くないようだ <i>takaku nai yō da</i>	(gövde + kunai + yō da)
高かったようだ <i>takakatta yō da</i>	(gövde + geçmiş zaman olumlu katta + yō da)
高くなかったようだ <i>taka kunakatta yō da</i>	(gövde + (geçmiş zaman olumsuz) kunakatta + yō da)

-na sıfat	
ひまなようだ <i>hima yō da</i>	(gövde + <i>na</i> + <i>yō da</i>)
ひまではないようだ <i>hima dewa nai yō da</i>	(gövde + <i>dewa nai</i> (olumsuz) + <i>yō da</i>)
ひまだったようだ <i>hima data yō da</i>	(gövde+ <i>datta</i> (olumlu geçmiş) + <i>yō da</i>)
ひまではなかったようだ <i>hima dewa nakatta yō da</i>	(gövde + <i>dewa nakatta</i> (olumsuz geçmiş) + <i>yō da</i>)

“*yō da*” kipliği, konuşucunun, varolan bir delili veya bilgiyi temel alarak, düşüncesini ifade etmesi durumunda kullanılmaktadır. Yani konuşucunun gözlemlemiş olduğu bir durumu ifade ederken kendi gözlemlerini temel alarak tahminde bulunmaktadır.

Bu kiplik Türkçe’deki “gibi (örnekleme)”, “benzemek (tahmin)”, “herhalde”, “sanırım” ile karşılanabilmektedir.

108) 道路がぬれている。どうやら、昨夜雨が降ったようだ。

Dōro ga nureteiru. Dōyara, sakuya ame ga futta yō da.

Yollar ıslak. Herhalde dün gece yağmur yağmıştır .

(GNB)

Yukarıdaki tümcede konuşmacı, bir akşam önce yağmur yağdığını yerlerin ıslak olmasından gözlemleyerek çıkarımda bulunmuştur. Ön tümcede verildiği gibi “yollar ıslak” tümcesini çıkartacak olursak bile, konuşucu yerlerin ıslak olduğunu olduğu tahmininde bulunabilmektedir.

109) 佐藤が机の上を片付け始めた。そろそろ帰るようだ。

Satō ga tsukue no ue o katatsuke hajimeta. Soro soro kaeru yō da.

Sato masanın üstünü toplamaya başladı. Yavaş yavaş dönüyor sanki.

(GNB)

Bu örnekte konuşucu, Satō’nun yapmış olduğu davranışı gözlemleyerek bir çıkarımda bulunmaktadır.

Yine bu kullanımdan farklı olarak başka kullanımlara da rastlanmaktadır. Bunlar;

1. Tahmin
2. Örnekleme
3. Eğretileme

2.4.1. Tahmin olarak “yō da”

110) 田中さんは今日は来ないようだ。

Tanaka san wa kyo wa konai yō da .

Tanaka bugün gelmiyormuş.

(GNB)

Yukarıdaki tümceden anladığımız kadarıyla, karşılaştırılan zaman geçmesine karşın, Tanaka hala gelmemiştir. Konuşucu “zaman geçti”, “çok geç kaldı” şeklindeki delili temel alarak, “bundan sonra gelmez” şeklinde bir çıkarımda bulunmuştur. Yine Tanaka’nın geleceği caddeye bakarak, birisinin geldiğini görmediğimiz durumlarda bunu gibi bir bilgiyi delil sayarak, “bundan sonra gelmez “ şeklinde bir tahminde bulunabiliriz. Yani

bunun gibi deneyimsel yargıları temel alarak, konuşucu tarafından yapılan tahmini ifade etmektedir.

111) 田中さんはゆうべ家に帰らなかったようだ。

Tanaka san wa yūbe ie ni kaeranakatta yō da.

Tanaka dün gece eve dönmemiş.

(GNB)

Bu tümce geçmiş zamanda gerçekleşmiş bir durum hakkında konuşucunun tahminini ifade etmektedir. Konuşucu burada başkasından almış olduğu bilgi veya kendisinin etmiş olduğu telefon sonucu Tanaka'nın dün gece eve gelmemiş olduğu kanaatine varmış ve tahminde bulunmuştur.

Yine üçüncü kişinin düşüncesini veya hislerini, davranışlarını iletirken tümce sonuna “yō da” gibi eklerin eklenmesi gerekmektedir

112) 彼は合格してうれしいようです。

Kare wa gōkaku shite ureshi-i yōdesu.

O başardığı için mutlu gözüküyor.

(BII)

Bu örnekte konuşucu 3 kişinin bir olayı bir hareketi başarmış olduğunu ifade etmektedir. Konuşucu 3 kişinin davranışlarından, yüz ifadesinden çıkarımda bulunmuştur.

“yō da”, gerçek hayatta varolan durumları açıkça yargılamadan konuşucunun kendi hislerini ifade etmektedir.

2.4.2. Örnekleme

113) あなたのような人は、もう嫌いです。

Anata no yōna hito wa mō kirai desu.

Senin gibi insanlardan artık nefret ediyorum.

(NSTI)

Bu örnekte kişinin olumsuz hareketlerinden veya konuşmasından bir yargıya varıldığı ve tepki verildiği görülmektedir. Burada karşıdaki kişi olumsuz bir örnek olarak alınmıştır.

114) 私が言うようにしてください。

Watashi ga iu yōni shite kudasai.

Benim söylediğim gibi yapınız lütfen.

(SNB)

Bu örnekte ise bir şeyin kendi istediği gibi yapılmasını, yani kendisini örnek olarak göstermektedir.

2.4.3. Benzetme

Başka bir şeye benzer yönlerini vurgulamak için kurulan tümcelerde bu kullanımı görebilmekteyiz. Başka bir deyişle buna “benzetme” de denilebilir. Japonca’da bu tip yapılar, tümce sonuna eklenen *-yō da* ve *-mitai da* ile ifade edilmektedir.

115) 彼女は死んだように眠り続けた。

Kanojo wa shinda yōni nemuri tsuzuketa.

O ölü gibi uyumaya devam etti.

(GNB)

Bu örnekte konuşucu yaptığı gözlem doğrultusunda, ilgili kişinin yapmış olduğu hareketi olumlu veya olumsuz olarak benzetmede bulunmuştur. Yani kişinin uyuma şeklinden, ölü bir insana benzetmiştir.

116) あなたに会えるなんて、まるで夢のようだ。

Anata ni aeru nante marude yume no yō da.

Seninle karşılaşmak sanki rüya gibi.

(GNB)

Bu örnekte ise uzun zaman görüşmemiş veya hayranlık duyulan bir kişiyle olan bir karşılaşmayı olağanüstü bir anlatım katmak amacıyla rüyaya benzetmiştir.

2.5. “*rashii*”

“*rashii*”, Nitta’nın algılama kipliği başlığı altında, delil kipliği olarak ifade ettiği bir yapıdır. Bu yapı aşağıdaki şekilde oluşturulmaktadır.

Eylem	
来るらしい <i>kuru rashii</i>	(düz biçim + <i>rashii</i>)
来ないらしい <i>konai rashii</i>	(olumsuz düz biçim + <i>rashii</i>)
来たらしい <i>kita rashii</i>	(düz geçmiş zaman + <i>rashii</i>)
来なかったらしい <i>konakatta rashii</i>	(olumsuz geçmiş zaman + <i>rashii</i>)

Ad	
雨らしい <i>ame rashii</i>	(gövde + <i>rashii</i>)
雨ではないらしい <i>ame dewa nai rashii</i>	(gövde + <i>dewa nai</i> (olumsuz) + <i>rashii</i>)
雨だったらしい <i>ame datta rashii</i>	(gövde+ <i>datta</i> (olumlu geçmiş) + <i>rashii</i>)
雨ではなかったらしい <i>ame dewa nakatta rashii</i>	(gövde + <i>dewa nakatta</i> (olumsuz geçmiş) + <i>rashii</i>)

-i sıfat	
高いらしい <i>takai rashii</i>	(sözlük biçim + <i>rashii</i>)
高くないらしい <i>takaku nai rashii</i>	(gövde + <i>kunai</i> + <i>rashii</i>)
高かったらしい <i>takakatta rashii</i>	(gövde + geçmiş zaman olumlu <i>katta</i> + <i>rashii</i>)
高くなかったらしい <i>taka kunakatta rashii</i>	(gövde + (geçmiş zaman olumsuz) <i>kunakatta</i> + <i>rashii</i>)

-na sıfat	
ひまらしい <i>hima rashii</i>	(gövde + <i>rashii</i>)
ひまではないらしい <i>hima dewa nai rashii</i>	(gövde + <i>dewa nai</i> (olumsuz) + <i>rashii</i>)
ひまだったらしい <i>hima data rashii</i>	(gövde+ <i>datta</i> (olumlu geçmiş) + <i>rashii</i>)
ひまではなかったらしい <i>hima dewa nakatta rashii</i>	(gövde + <i>dewa nakatta</i> (olumsuz geçmiş) + <i>rashii</i>)

“*rashii*” sadece isimlere eklenmesi özelliği değil, aynı zamanda tahmin ifadesi olarak da kullanılmaktadır. Tahmin ve uygunluk anlam olarak iki kullanımı vardır.

Bu kiplik Türkçe’deki “olabilmek”, “gibi” ve “benzemek” ile karşılanabilmektedir.

Tahmin ifade eden “*rashii*” ve “*yō da*”nın ortak noktaları oldukça fazladır. soyut bir gerçeği, konuşucunun yaptığı doğrudan gözlemlerle elde ettiği bilgiyle yaptığı tahminler olabildiği gibi, başkası tarafından elde edilmiş bir bilgiyle yapılan tahminlerde

olabilmektedir. Bu yapılan tahminlerin kendi gözlemlerimiz mi yoksa başkası tarafından elde edilmiş bir bilgi midir noktasında karmaşıklık göstermektedir.

Burada önemli olan elde edilen bilgiyi delil olarak kabul edip, tahminde bulunmaktadır. Bu nokta aktarma olan “*sō da*” dan ayrılmaktadır.

Teramura , *yō da* ve *rashii* arasındaki farkı şu şekilde belirtmektedir. Başkasından elde edilen bilgi ile tahminde bulunulduğunda “ bu şekilde olabilir” şeklinde bir hissin daha güçlü olduğunu göstermesi durumunda *rashii* kullanılmaktadır.

Konuşucunun yargıda bulunamadığı durumları ifade etmektedir. Bir kişiden ele edilmiş bilginin olduğu durumlar ve kendisi bazı delillere göre tahminde bulunduğu durumlar vardır.

117) 新聞によると、今年の夏はひどく暑いらしい。

Shinbun ni yoru to, kotoshi no natsu wa hidoku atsui rashii.

Gazetelere göre, bu yıl yaz çok sıcak geçecekmiş.

www.geocities.jp/niwasaburoo/38suiryuu.html

Bu örnekte konuşucu gazetede yer alan bir habere göre yaz aylarının normalden daha sıcak geçeceği tahmininde bulunmaktadır.

118) 彼は今日ひまらしいから、行ってみよう。(昨日の話では)

Kare wa kyou hima rashi i kara, itte miyou. (kinō no hanashi dewa)

O bugün müsait, gidip bakalım. (dünkü konuşmasına göre)

(GNB)

Yukarıdaki örnekte ise, dün yapılan bir konuşma sebebiyle o kişinin bugün işinin olmayabileceği çıkarımında bulunarak işi yok şeklinde bir tahminde bulunmuştur.

Konuşucunun tahminde bulunurken herhangi bir delilden bir yargı çıkarması şeklinde ifade edilmektedir.”bu kesin değil” anlam vermektedir.

119) このコードはここにつながらしい。

Kono ko-do wa koko ni tsunagu rashii.

Bu kablo buraya bağlanıyor gibi.

www.geocities.jp/niwasaburoo/38suiryou.html

Bu örnekte konuşucu kabloya bakarak veya kullanma kılavuzuna bakarak bir çıkarımda bulunmakta ve kablonun ait olduğu yerin burası olduğu tahmininde bulunmaktadır.

120) この店はおいしいらしい。客がたくさん入っている。

Kono mise wa oishi i rashii. Kyaku ga takusan haitteiru.

Bu dükkan da lezzetli yiyecekler var gibi. Çok müşterisi var.

(BII)

Bu örnekte konuşucu insanların yoğun bir şekilde dükkana girdiğini görmekte ve bu işyerinde lezzetli yemeklerin yapıldığı tahmininde bulunmaktadır.

Kendi gözümüz ile gördüğümüz bir durum hakkında doğrudan bir tahminde bulunurken *rashii* kullanılmamaktadır.

121) (服をみて) 大きいらしい。

(*Fuku o mite*) *Ōkii rashii* .

(Elbiseye Bakarak) Büyük gibi.

www.geocities.jp/niwasaburoo/38suiryu.html

Bu örnekte kullanıcı kendisinin giymiş olduğu bir kıyafete bakarak tahmin yapıyı ifade eden *rashii* kullanmıştır. Fakat *rashii* kullanılması için gereken ortam ve şartlar oluşmadığından, burada *rashii* kullanılması uygun değildir. Bunun yerine daha kesin bir anlam ifade eden aşağıdaki örnek kullanılabilir.

122) この服は大きいです。

Kono fuku wa ōkii desu.

Bu elbise büyük

(BII)

“*rashii*”tek basına olumsuz olamamaktadır.

123) 出発するらしくない。

Shuppatsu suru rashiku nai.

Yola çıkacakmış gibi durmuyor.

(BII)

Bu örnekteki *rashii* kullanımı Japonca anadil konuşucuları tarafından yanlış olarak değerlendirilmiştir.

Başka bir kullanım olarak ta *rashii* ‘nin son ek kullanımı verilebilmektedir. Ad’a eklenen *rashii* ile aynı olup, farklı bir anlama sahiptir. “uygun”, “yakışır” anlamında kullanılmaktadır. Olumsuz ve geçmiş yapılarda da ifade edilmektedir. ”*ikanimo*” gibi belirteçlerle kullanılabilmektedir.

124) いかにも横綱らしい相撲だ。

Ikani mo Yokozuna rashii sumo da.

Her haliyle Yokozuna’ya yakışır bir sumoydu.

(NHBJ)

Bu örnekte konuşucu, Yokozuna’ya yakışan, onun yapması gerektiği gibi bir mücadeleyi ifade etmek için *rashii* kullanmıştır.

125) 横綱らしくない負け方だった。

Yokozuna rashikunai makekata datta.

Yokozuna’ya yakışmayan bir yenilgiydi.

www.geocities.jp/niwasaburoo/38suiryuu.html

Bu örnekte yine bir Yokozuna’ya yakışmayacak bir yenilgiyi ifade etmek için *rashii* kullanılmıştır.

2.6. “-kamo shirenai”’P’- kamo shiremasen”

“kamoshirenai”, Nitta (1999)’ya göre algılama kipliği içinde, olasılık bildiren anlatımlar başlığı altında sınıflandırmıştır. Morita (1990) ise “kamoshirenai” yı 「自然成立の強調」 (shizenseiritsu no kyouchō) “doğal oluşumun vurgulanması” başlığı altında sınıflandırmaktadır.

Bu yapı aşağıdaki şekilde oluşturulmaktadır.

Eylem	
来るかもしれない <i>kuru kamo shirenai</i>	(düz biçim + <i>kamo shirenai</i>)
来ないかもしれない <i>konai kamo shirenai</i>	(olumsuz düz biçim + <i>kamo shirenai</i>)
来たかもしれない <i>kita kamo shirenai</i>	(düz geçmiş zaman + <i>kamo shirenai</i>)
来なかったかもしれない <i>konakatta kamo shirenai</i>	(olumsuz geçmiş zaman + <i>kamo shirenai</i>)

Ad	
雨かもしれない <i>ame kamo shirenai</i>	(gövde + <i>kamo shirenai</i>)
雨ではないかもしれない <i>ame dewa nai kamo shirenai</i>	(gövde + <i>dewa nai</i> (olumsuz) + <i>kamo shirenai</i>)
雨だったかもしれない <i>ame datta kamo shirenai</i>	(gövde+ <i>datta</i> (olumlu geçmiş) + <i>kamo shirenai</i>)
雨ではなかったかもしれない <i>ame dewa nakatta kamo shirenai</i>	(gövde + <i>dewa nakatta</i> (olumsuz geçmiş) + <i>kamo shirenai</i>)

-i sıfat	
高いかもしれない <i>takai kamo shirenai</i>	(sözlük biçim + <i>kamo shirenai</i>)
高くないかもしれない <i>takaku nai kamo shirenai</i>	(gövde + <i>kunai</i> + <i>kamo shirenai</i>)
高かったかもしれない <i>takakatta kamo shirenai</i>	(gövde + geçmiş zaman olumlu <i>katta</i> + <i>kamo shirenai</i>)
高くなかったかもしれない <i>taka kunakatta kamo shirenai</i>	(gövde + (geçmiş zaman olumsuz) <i>kunakatta</i> + <i>kamo shirenai</i>)

-na sıfat	
ひまかもしれない <i>hima kamo shirenai</i>	(gövde + <i>kamo shirenai</i>)
ひまではないかもしれない <i>hima dewa nai kamo shirenai</i>	(gövde + <i>dewa nai</i> (olumsuz) + <i>kamo shirenai</i>)
ひまだったかもしれない <i>hima data kamo shirenai</i>	(gövde+ <i>datta</i> (olumlu geçmiş) + <i>kamo shirenai</i>)
ひまではなかったかもしれない <i>hima dewa nakatta kamo shirenai</i>	(gövde + <i>dewa nakatta</i> (olumsuz geçmiş) + <i>kamo shirenai</i>)

Sözlük anlamına bakacak olursak “*kamoshirenai*” aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır.

“Türkçe – Japonca Sözlükte” belki, ihtimal ki, olabilir sözcükleri ile karşılanmaktadır.

“*kamoshirenai*” bir olayın düşük de olsa meydana gelme ihtimalini ifade ederken kullanılmaktadır. (NKJ)

Geçmişte gerçekleşmiş olay hakkında ifadede bulunurken de kullanılmaktadır. *moshikasuruto*, *hyottosuru* gibi sıfatlarla kullanılmaktadır

126) 明日は雨（雨が降る）かもしれません。

Ashita wa ame (ame-ga furu) kamoshirenai.

Yarın yağmur yağabilir.

(GNB)

Yukarıdaki örnekte konuşucu havanın durumuna bakarak veya bu şekilde tahminde bulunabileceği bilgiler doğrultusunda yağmurun yağma ihtimalinin olduğunu tahmin etmektedir.

127) お金はこの中にあるかもしれない。

Okane wa kono naka ni aru kamoshirenai.

Para bunun içinde olmalı.

(BII)

Bu örnekte ise konuşucu, başka yerleri kontrol ettikten sonra paranın bu kutuda olduğunu konusunda tahminde bulunmaktadır.

“*kamoshirenai*”, bir durum hakkında tahminde bulunulurken oldukça sık kullanılmaktadır. Gerçekte bu şekilde olmamasına karşın, ”eğer.....durumda olursa “ şeklinde bir varsayımda bulunarak, bu durumda olabilecek şeyleri ifade ederken kullanılmaktadır.

128)彼がいれば、この案に反対するかもしれない。

Kare ga ireba, kono an ni hantai suru kamoshirenai.

Eğer burada olsa, bu düşünceye karşı çıkabilir.

www.geocities.jp/niwasaburoo/38suiryuu.html

Yukarıdaki örnekte bir toplantı sırasında ortak alınacak bir karar hakkında bir başkasının bu toplantıda bulunması durumunda karşı oy vereceğini konusunda tahminde bulunmaktadır.

129) あの時も う一秒遅かったら、死んでいたかもしれない。

Ano toki mō ichibyō osokattara, shindeita kamoshirenai.

O an bir saniye daha geç kalsaydı, ölebilirdi.

<http://www.geocities.jp/niwasaburoo/38suiryō.html>

Bu örnekte ise geçmişte gerçekleşmiş bir olayın sonucuna “ olsaydı” varsayımında bulunarak o kişinin şimdi ölmüş olabileceği tahmininde bulunmaktadır.

İhtimalin düşük olması durumu noktasında “*darō*” ile beraber kullanıldığı durumlarda vardır.

130) もしかすると来ないかもしれないが、たぶん来るだろう。

Moshi ka suru to konai kamoshirenai ga, tabun kuru darō.

Büyük ihtimalle gelmez ama belki de gelebilir.

www.geocities.jp/niwasaburoo/38suiryō.html

Yukarıdaki örnekte, bir toplantıya veya bir davete bir kişinin gelme ve gelmeme ihtimali hakkında tahminde bulunmaktadır. Burada gelme ihtimali (%80 -90) çok yüksektir. Gelmeme ihtimali ise daha düşüktür.

131) うまく行くかもしれないし、行かないかもしれない。

Umaku iku kamoshirenai, ikanai kamoshirenai.

İyide gidebilir, kötü de gidebilir.

(BII)

Yukarıdaki örnekte konuşucu, bir şeyin iyi yada kötü gitmesi konusunda tahminde bulunmaktadır. Burada yarı yarıya bir ihtimal söz konusudur. Sonuç tam olarak bilinmemektedir.

2.7. “- ni chigai nai” /’- n ichigai arimasen”

“ni chigai nai” Nitta’ya (1999) göre algılama kipliği içinde, olasılık bildiren anlatımlar başlığı altında sınıflandırılmıştır.

Bu yapı aşağıdaki şekilde oluşturulmaktadır.

Eylem	
来るに違いない <i>kuru ni chigai nai</i>	(düz biçim + <i>ni chigai nai</i>)
来ないに違いない <i>konai ni chigai nai</i>	(olumsuz düz biçim + <i>ni chigai nai</i>)
来たに違いない <i>kita ni chigai nai</i>	(düz geçmiş zaman + <i>ni chigai nai</i>)
来なかったに違いない <i>konakatta ni chigai nai</i>	(olumsuz geçmiş zaman + <i>ni chigai nai</i>)

Ad	
雨に違いない <i>ame ni chigai nai</i>	(gövde + <i>ni chigai nai</i>)
雨ではないに違いない <i>ame dewa nai ni chigai nai</i>	(gövde + <i>dewa nai</i> (olumsuz) + <i>ni chigai nai</i>)
雨だったに違いない <i>ame datta ni chigai nai</i>	(gövde+ <i>datta</i> (olumlu geçmiş) + <i>ni chigai nai</i>)
雨ではなかったに違いない <i>ame dewa nakatta ni chigai nai</i>	(gövde + <i>dewa nakatta</i> (olumsuz geçmiş) + <i>ni chigai nai</i>)

-i sıfat	
高いに違いない <i>takai ni chigai nai</i>	(sözlük biçim + <i>ni chigai nai</i>)
高くないに違いない <i>takaku nai ni chigai nai</i>	(gövde + <i>kunai</i> + <i>ni chigai nai</i>)
高かったに違いない <i>takakatta ni chigai nai</i>	(gövde + geçmiş zaman olumlu <i>katta</i> + <i>ni chigai nai</i>)
高くなかったに違いない <i>taka kunakatta ni chigai nai</i>	(gövde + (geçmiş zaman olumsuz) <i>kunakatta</i> + <i>ni chigai nai</i>)

-na sıfat	
ひまに違いない <i>hima ni chigai nai</i>	(gövde + <i>ni chigai nai</i>)
ひまではないに違いない <i>hima dewa nai ni chigai nai</i>	(gövde + <i>dewa nai</i> (olumsuz) + <i>ni chigai nai</i>)
ひまだったに違いない <i>hima data ni chigai nai</i>	(gövde+ <i>datta</i> (olumlu geçmiş) + <i>ni chigai nai</i>)
ひまではなかったに違いない <i>hima dewa nakatta ni chigai nai</i>	(gövde + <i>dewa nakatta</i> (olumsuz geçmiş) + <i>ni chigai nai</i>)

Kesinliği yüksek olan tahminler ifade ederken, konuşucunun kendine göre oluşturduğu bir kanaate göre yaptığı tahminlerde de kullanılmaktadır

132)あの人はいい車に乗っている。きっとお金持ちに違いない。

Ano hito wa ii kuruma ni notteiru. Kitto okane mochi ni chigai nai.

O kişi iyi bir arabaya biniyor. Kesinlikle zengin olmalı.

(GNB)

Yukarıdaki örnekte konuşucu, kişinin sahip olduğu arabaya göre “böyledir” şeklinde bir kanaate varmış ve zengin olduğu tahmininde bulunmuştur.

Geçmiş zaman, şimdiki zaman, ve gelecek zaman da meydana gelmiş olaylar hakkında doğruluğu yüksek tahminler yaparken kullanılmaktadır.

133) 21 世紀になると、日本は老人社会になることに違いない。

21 seiki ni naru to , nihon wa rōjinshakai ni naru koto ni chigai nai.

21 yüzyıla geldiğimizde , Japonya yaşlılar toplumu haline geleceğine şüphe yok.

(NHBJ)

Bu örnekte belli doneler ve analizler sonucu elde edilmiş sonuçlara göre konuşucu doğruluğu yüksek bir tahminde bulunmaktadır.

Yine bir durumun meydana gelme ihtimalinin yüksek olduğunu ifade eden tahminlerde bulunulurken kullanılmaktadır.

Konuşucunun bakış açısı veya başkasının söylediğini bir şey hakkına “doğruluğu yüksektir” şeklinde bir kanaatin oluştuğunda veya başkasını düşüncesini geliştirirken kullanılmaktadır.

2.8. “*hazuda*” / “*hazudesu*”

“*hazu da*” Nitta’ya (1999) göre algılama kipliği başlığı altında, delil kipliği olarak ifade edilen bir yapıdır.

Bu yapı aşağıdaki şekilde oluşturulmaktadır.

Eylem	
来るはずだ <i>kuru hazu da</i>	(düz biçim + <i>hazu da</i>)
来ないはずだ <i>konai hazu da</i>	(olumsuz düz biçim + <i>hazu da</i>)
来たはずだ <i>kita hazu da</i>	(düz geçmiş zaman + <i>hazu da</i>)
来なかったはずだ <i>konakatta hazu da</i>	(olumsuz geçmiş zaman + <i>hazu da</i>)

Ad	
雨のはずだ <i>ame no hazu da</i>	(gövde + no + <i>hazu da</i>)
雨ではないはずだ <i>ame dewa nai hazu da</i>	(gövde + <i>dewa nai</i> (olumsuz) + <i>hazu da</i>)
雨だったはずだ <i>ame datta hazu da</i>	(gövde+ <i>datta</i> (olumlu geçmiş) + <i>hazu da</i>)
雨ではなかったはずだ <i>ame dewa nakatta hazu da</i>	(gövde + <i>dewa nakatta</i> (olumsuz geçmiş) + <i>hazu da</i>)

-i sıfat	
高いはずだ <i>takai hazu da</i>	(sözlük biçim + <i>hazu da</i>)
高くないはずだ <i>takaku nai hazu da</i>	(gövde + <i>kunai</i> + <i>hazu da</i>)
高かったはずだ <i>takakatta hazu da</i>	(gövde + geçmiş zaman olumlu <i>katta</i> + <i>hazu da</i>)
高くなかったはずだ <i>taka kunakatta hazu da</i>	(gövde + (geçmiş zaman olumsuz) <i>kunakatta</i> + <i>hazu da</i>)

-na sıfat	
ひまなはずだ <i>hima na hazu da</i>	(gövde + na + <i>hazu da</i>)
ひまではないはずだ <i>hima dewa nai hazu da</i>	(gövde + <i>dewa nai</i> (olumsuz) + <i>hazu da</i>)
ひまだったはずだ <i>hima data hazu da</i>	(gövde+ <i>datta</i> (olumlu geçmiş) + <i>hazu da</i>)
ひまではなかったはずだ <i>hima dewa nakatta hazu da</i>	(gövde + <i>dewa nakatta</i> (olumsuz geçmiş) + <i>hazu da</i>)

Delili temel alarak konuşucunun yargıda bulunup bir tahminde bulunması durumunda “*sō da*” , “*yō da*” “*rashii*” gibi ifadeler kullanılmaktadır. Bu ifadelerden biraz farklı olarak “kendi tahminini değil, varolan bir gerçeği “bu şekilde olur” bu durumu karşımızdaki kişiye aktarırken kullanılan ifade olarak “*hazu*”yu verebiliriz.

“*hazu da*”, konuşucunun yargısı ve beklentisini ifade ettiği durumlarda ve konuşucunun bir olayı kabullenmesinin ifade edildiği durumlarda kullanılmaktadır.

“*hazu da*” temel olarak 3.şahısı ilgilendiren bir konu hakkında konuşucunun yargıda bulunduğu bir ifadedir.

134) A : 田中さん、遅いですね

B : ええ、でも、きのう必ず来ると言っていたから、来るはずですよ。

A: *Tanaka san, osoi desu ne.*

B: *Ee, demo, kinō kanarazu kuru to itteita kara, kuruhazu desu*

A: Tanaka , geç kaldı.

B: Ama dün kesinlikle geleceğim dediği için, mutlaka gelir.

(SNB)

Yukarıdaki örnekte A ve B kişileri Tanaka ile randevulaşmışlardır. Fakat Tanaka buluşma zamanı geldiği halde görünmemektedir. B kişisi Tanaka'dan bugün kesin geleceği konusunda bir onay almıştır. Bu nedenle zaman geçmiş olsa bile kesinlikle gelecek şeklinde bir yargı, beklentiye sahiptir.

Yani konuşucu var olan bir gerçek veya bilgi doğrultusunda “bu şekilde olacak” şeklindeki yargısını dinleyiciye aktarmaktadır.

Gerçek bu şekilde değil ve karşımızdaki kişinin “öyle değil” dediğinde “ çok garip....” şeklinde bir duyguyla gerçek veya karşımızdaki kişinin kelimeleri ile, göz önündeki delile karşı sonucu vurgulamak için kullanılmaktadır.

135) この前ここに入れたんだから、ここにあるはずだ。

あれ、ないぞ。あるはずなんだが。

Kono mae koko ni irtandakara, koko ni aru hazuda.

Are, nai zo.Aruhazunandaga.

Daha önce buraya koyduğumdan burada olması gerekiyor.

Ana, yok. Burada olması gerekir . (SNB)

SONUÇ

Bu tezde Japonca'daki olasılık bildiren anlatımların tümceye yükledikleri anlam ve olasılık anlatımlarının kullanım ayrımının algılanış biçimini ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu sebeple örnekler üzerinde durularak betimsel bir çalışma yapılmaya çalışılmıştır.

Bu tez yalnızca olasılık ve delile dayalı olasılık bildiren anlatımlar olan “*darō*” “(*shi*)*sō da*”, “*yō da*”, “(*suru*)*sō da*”, “*rashii*” yapıları ele alınmıştır. Bunun yanında yine “*-kamoshirenai*”, “*-ni chigai nai*”, “*-hazu da*” yapılarına da bu yapıların ortam şartları göz önünde bulundurularak, kullanımlarında görülen hataları ve yukarıda belirtmiş olduğumuz yapıların kullanımlarındaki benzer ve değişik yönlerini irdelemek ve yanlış kullanımların belirlenmesi açısından kısaca değinilmiştir.

Konuşucunun bir bilgiyi dinleyiciye aktarmak istediği durumlarda, konuşucu aktarmak istediği bilginin dinleyici tarafından algılanmasını istemesi, fakat bu algılanmanın doğru bir şekilde yapılması gerekliliğinin olduğu anlaşılmıştır. Dolayısı ile bu eylemi gerçekleşmesi için sadece konunun aktarılması değil, konunun dinleyici tarafından doğru bir şekilde algılanması için değişik ifadelerinde kullanılması gerekliliğinin önemi vurgulanmıştır.

Yapılan betimlemeler sonucunda aşağıdaki çıkarımlara ulaşılmıştır.

1. *sō da*

1) *sō da* temel olarak tahmin belirten yardımcı eylemdir. Fakat bir durumu tahmin etmek için bir delilin gerekliliği olması şartının gerekli olduğu düşünülmektedir.

2) “Şimdi var olduğu düşünölen durumlar” ve “Bundan sonra meydana geleceği düşünölen durumlar”ı belirtirken kullanılmaktadır.

3) Yine konuşmacının meydana gelen bir durum ve bu durum hakkında “böyle olabilir” şeklinde sübjektif bir tahminde bulunurken kullanıldığı anlaşılmıştır. (63. örnek)

4) Konuşmacının varolan bir durumun veya kişinin dış görünüşü ile ilgili çeşitli düşüncelere sahip olması ve bu düşüncelerini açıklaması noktasında da *sō da* kullanımı görölmektedir.(65.örnek)

5) Konuşmacının, var olan bir durum hakkında, “gelecekte böyle bir duruma gelir mi acaba, böyle bir şey olur mu” şeklinde tahminde bulunması ve bunu ifade etmesi durumlarda da kullanılmaktadır.(66. örnek)

6) Konuşmacının bir konu hakkında “bu duruma gelir , böyle bir şey meydana gelir, böyle bir şeyi yapmak an meselesi” şeklinde bir yargıda bulunup açıklama yapması durumlarında kullanılmaktadır. (68. örnek)

7) Konuşmacının bir durumu gerçekte o şekilde olmadığını bilmesine rağmen mecazi olarak, abartarak ifade etmesi. (70.örnek)

sō da’nın kullanıldığı durumları inceleyecek olduğumuzda

2. *darō*

1) *darō*, temel olarak olasılığı ifade eden yapı olarak değeriendirilmektedir. Konuşmacı sahip olduğu düşünceye göre bu durumu onaylayan kararı vermektedir. Bu karar verme eylemini ifade etmek için “*darō*” kullanılmaktadır. “*darō*”yu “konuşmacının konuşmanın içindeki durumu doğrudan ifade etmesi” şeklinde tanımlanmaktadır.

2) “belli olmayan bir konu” hakkında tam bir karara varamamak anlamı vermektedir. Bu konu, sadece gelecek ile alakalı bir durum değildir. Ayrıca şimdiki zaman ve geçmiş zamanda da konuşmacının bu olay hakkında bilgisinin olup olmaması durumu önemli gözükmemektedir. Gelecekte meydana gelebilecek bir olay veya yapacağımız tahminlerde, her zaman bir “belirsizlik” vardır. Bu sebepten tahmin ifadesinin kullanılması olağan bir durumdur.

Bu noktada *sō da* ile bilginin olması konusunda farklılık göstermektedir. Yani *sō da* da bir bilginin veya delilin gerekliliği durumu söz konusuysa, *darō* kullanımında geleceğe yönelik bir tahminde bulunulduğu için bilginin varlığı önemli gözükmemektedir. aşağıdaki örnekte görüldüğü gibi 雨が降ります (*ame ga furimasu*) kısmı bir tahmin anlamı taşımamaktadır. Fakat sonra gelecek olan tümceye baktığımızda, bir tahmin anlamı kattığını anlaşılmaktadır Yukarıda verdiğimi örneklerin birincisinde. Ayrıca 明日 *ashita* kelimesi bu olayın gelecekte olacağını belirttiği için kesinlikle bir tahmin anlamı katmaktadır

明日は必ず雨が降ります。（から、傘を持って行ってください。）

Ashita wa kanarazu ame ga furimasu. (kara, kasa o motte itte kudasai.)

Yarın kesinlikle yağmur yağacak. (bu nedenle şemsiye alarak git lütfen.)

(NNB3)

3) *darō* genellikle herhangi bir konu hakkında, konuşmacının kendi isteği ile yapacağı bir şey ifade ederken kullanılmamaktadır.(85.örnek)

4) Konuşucunun dinleyiciye yönelik iğneleyici bir anlatım tarzı olarak ta kullanımına rastlanılmıştır.Yani konuşucu dinleyiciyi tahmin yapı kullanarak eleştirmektedir.

あなたはこれから図書館へ行くでしょう。

Anata ha kore kara toshokan e iku deshō .

Bana öyle geliyor ki, sen bundan sonra kütüphaneye gideceksin.

(SNB)

86. örnekte konuşmacı sanki dinleyicinin geleceğini görüyormuş gibi bir tahminde bulunup, dinleyicinin daha sonra yapmayı düşündüğü bir şey hakkında tahminde bulunmaktadır. Fakat bu tümcede kullanılan ifadede iğneleyici bir anlam mevcuttur.

5) *darō*, dinleyiciye yönelik bir durumunun ifade edildiği durumlarda, dinleyicinin bundan sonra yapacağı eylemin bilinmesine rağmen, “Sen bundan sonra....” anlamına gelen tümceler için kullanıldığı durumlar nadir görülmektedir.kullanıldığı durumlarda ise, bu durum hakkında bir bilginin var olduğunu ve bu bilgiyi teyit etmek anlamı taşımaktadır.

山田さんはこれから図書館へ行く（ん）でしょう？

Yamada sana wa kore kara toshokan e iku(n) deshō ?

Yamada (sen)bundan sonra kütüphaneye gider misin?

(GNB)

3. *yō da*

1) Konuşucunun gözlemlemiş olduğu bir durumu ifade ederken kendi gözlemlerini temel alarak tahminde bulunmaktadır.

2) Başka bir şeye benzer yönlerini vurgulamak için kurulan tümcelerde bu kullanımı görülmektedir. Başka bir deyişle buna “benzetme” de denilebilir.

彼女は死んだように眠り続けた。

Kanojo wa shinda yōni nemuri tsuzuketa.

O ölü gibi uyumaya devam etti.

(GNB)

4. *rashii*

1) Sadece isimlere eklenmesi özelliği değil, aynı zamanda tahmin ifadesi olarak ta kullanılmaktadır. Tahmin ve uygunluk anlam olarak iki kullanımı görülmektedir.

Tahmin ifade eden “*rashii*” ve “*yō da*”nın ortak noktaları oldukça fazla olduğu görülmektedir. sübjektif bir gerçeği, konuşucunun yaptığı doğrudan gözlemlerle elde ettiği bilgiyle yaptığı tahminler olabildiği gibi, başkası tarafından elde edilmiş bir bilgiyle yapılan tahminlerde olabilmektedir. Bu yapılan tahminlerin kendi gözlemlerimiz mi yoksa başkası tarafından elde edilmiş bir bilgimidir noktasında karmaşıklık göstermektedir.

Burada önemli olan elde edilen bilgiyi delil olarak kabul edip, tahminde bulunmaktadır.

2) Kendi gözümüz ile gördüğümüz bir durum hakkında doğrudan bir tahminde bulunurken *rashii* kullanılmadığı görülmüştür.

(服をみて) 大きいらしい。

(*Fuku o mite*) *Ōki rashii* .

(Elbiseye Bakarak) Büyük gibi. (NHBJ)

www.geocities.jp/niwasaburoo/38suiryou.html

3) Ad'a *eklenen rashii* ile aynı olup, farklı bir anlama sahiptir. “uygun”, “yakışır” anlamında kullanılmaktadır. Olumsuz ve geçmiş yapılarda da ifade edilmektedir.

いかにも横綱らしい相撲だ。

Īkani mo Yokozuna rashii sumo da.

Gerçekten Yokozuna'ya yakışır bir sumoydu.

(NHBJ)

5. *kamo shirenai*

“*kamoshirenai*” bir olayın düşük de olsa meydana gelme ihtimalini ifade ederken kullanılmaktadır.

Gerçekte bu şekilde olmamasına karşın, ”eğer.....durumda olursa “ şeklinde bir varsayımda bulunarak, bu durumda olabilecek şeyleri ifade ederken de kullanılmaktadır.

彼がいれば、この案に反対するかもしれない。

Kare ga ireba, kono an ni hantai suru kamoshirenai.

Eğer o varsa, bu düşünceye karşı çıkar gibi.

(NHBJ)

6. *ni chigai nai*

1) Kesinliği yüksek olan tahminler ifade ederken, konuşucunun kendine göre oluşturduğu bir kanaate göre yaptığı tahminlerde de kullanılmaktadır

Geçmiş zaman, şimdiki zaman, ve gelecek zaman da meydana gelmiş olaylar hakkında doğruluğu yüksek tahminler yaparken kullanılmaktadır.

21 世紀になると、日本は老人社会になることに違いない。

21 seiki ni naru to , nihon wa rōjinshakai ni naru koton i chigai nai.

21 yüzyıla geldiğimizde , Japonya yaşlılar toplumu haline gelecektir.

(NHBJ)

Bu örnekte belli doneler ve analizler sonucu elde edilmiş sonuçlara göre konuşucu doğruluğu yüksek bir tahminde bulunmaktadır

7. *hazu da*

“kendi tahminini değil, varolan bir gerçeği “bu şekilde olur” bu durumu karşıımızdakine aktarırken kullanıldığı görölmektedir.

Yani konuşucu var olan bir gerçek veya bilgi doğrultusunda “bu şekilde olacak” şeklindeki yargısını dinleyiciye aktarmaktadır.

Konuşucunun gerçek bu şekilde değil “yle değil” dediğinde “ ok garip....” şeklinde bir duyguyla karşımızdaki kişinin kelimeleri ile, göz önündeki delile karşı ortaya çıkan sonucu vurgulamak için kullanılmaktadır.

この前ここに入れたんだから、ここにあるはずだ。

あれ、ないぞ。あるはずなんだが。

Kono mae koko ni iretandakara, koko ni aru hazuda.

Are, nai zo. Aruhazunandaga.

Daha önce buraya koyduğumdan burada olması gerekiyor.

Ana, yok. Burada olması lazım ama.

(SNB)

Bu çalışmada olasılık bildiren anlatımların hangi ortam şartlarında ne şekilde kullanıldıkları konusunu irdelemeye çalışılmıştır. İkinci dil olarak Japonca ğrenen öğrenciler için hangi anlatım yapısının ne zaman, nasıl bir ortamda ve anlamsal sınırlılıklarda kullanılacağı konusunda yardımcı olacağı düşünülmüştür.

KAYNAKÇA

Aksan, Doğan (1983), **Sözcük Türleri**, Ankara : TDK Yayınları

Atabay, Neşe (1976), **Sözcük Türleri I**, Ankara : TDK Yayınları

Dizdaroğlu, Hikmet (1963), **Türkçe'de Filler**, Ankara : TDK Yayınları

Gencan, Tahir Nejat (2001), **Dilbilgisi**, Ankara : Ayraç Yayınevi

Hirata, Manami 平田真美 (2001) 「かもしれないの意味」 『日本語の教育』 108 号
p: 60, Tokyo : Hitsuji Shoten

Hashimoto, Osamu 橋本修 (2002) 「日本語モダリティの史的研究」 『日本語文法』, Tokyo: Kuroshio Shuppan

Ichikawa, Yasuko 市川保子 (1997) 『日本語誤例文小辞典』, Tokyo: Bonjinsha

----- (2000) 『日本語誤用例文小辞典』, Tokyo: Bonjinsha

----- (2005) 『初級日本語の文法と教え方のポイント』, Tokyo : Surie Network

Iori, Isao 庵功雄 (2004) 『新しい日本語学入門』, Tokyo: Erie Network

Katō Yasuhiko 加藤泰彦、Fukuchi, Tsutomu 福地務 (1989) 「テンス・アスペクト・ムード」 『外国人のための例文・問題シリーズ 15』, Tokyo: Aratake Shuppan

Kinda'ichi, Haruhiko 金田一春彦 (1953) 「不変化助動詞の本質—主観的表現と客観的の別について—」 『国語国文』, Tokyo : Tamagawa University Press

----- (1979) 『学習国語辞典』, Tokyo: Sanseido

Kokusai Kōryū Kikin Nihongo Kokusai Senta 国際交流基金日本語国際センター
(2001) 「現代日本語における文末表現の主観性」 『世界の日本語教育』, Tokyo:
Kokusai Kōryū Kikin

----- (1980) 『文法 II』 Tokyo : Kokusai Kōryū Kikin

Machida, Ken 町田健 (2002) 『間違いだらけの日本語文法』, Tokyo: Kodansha

Matsuoka Takashi 益岡 隆志 (1991) 『モダリティの文法』, Tokyo : Kuroshio
Shuppan

----- (2003) 『三上文法から寺村文法へー日本語奇術文法の世界ー』, Tokyo : Kuroshio Shuppan

Matsuoka, Hiroshi 松岡弘, Iori Isao 庵功雄, Takanashi, Shino 高梨信乃, Nakanishi, Kumiko 中西久美子, Yamada, Toshihiro 山田敏弘 (2000) 『初級を教える人のための日本語文法ハンドブック』, Tokyo: Surie Network

Nakau, Minoru 中右実 (1979) 『モダリティと命題』, Tokyo : Kuroshio Shuppan

Nihongo Kijutsu Bunpō Kenkū Kai , 日本語記述文法研究会 (2003) 『現代日本語の文法』, Tokyo : Kuroshio Shuppan

Nitta, Yoshio 仁田義雄, Moriyama Takurō 森山卓郎, Kudō Hiroshi 工藤浩 (2000) 『モダリティ』 『日本語の文法3』, Tokyo : Ivanami Shoten

Nitta, Yoshio 仁田義雄 (1999) , 「日本語のモダリティと人称」, Tokyo: Hitsuji Shoten

Ōba, Mihoko 大場 美穂子 (1999), いわゆる様態の助動詞「そうだ」の意味と用法, 東京大学留学生センター第9号 p: 75-99 , Tokyo: Tokyo University

Palmer, F.R (1986) , **Mood and Modality**, Cambridge, Cambridge University

Sakamoto, Tadashi 坂本正 (1999) , 『日本語表現文型例文集』 ,Tokyo, Bonjinsha

Sugimura , Yasushi 杉村靖 (1999) , 「ようだとそうだの主観性」 『言語学文化論集対
1 号』 , Tokyo : Nagoya University

Tanomura, Tadaharu 田野村忠温 (1992) , 「現代語における予想の「そうだ」の意
味についてー「ようだ」との対比を含めてー」 『国語語彙史の研究 12』 , Ōsaka :
Izumi Shoin

Tekmen, Ayşe Nur, Takano Akiko (2005) , **Japonca Dilbilgisi**, Ankara: Engin Yayınevi

Teramura, Hideo 寺村秀夫 (1981) , 「モードの形式と意味」 『文芸言語研究』 ,
Tokyo: Tsukuba University

----- (1984) , 「日本語のシンタクスと意味II」 , Tokyo :
Kuroshio Shuppan

Toshiko, Tanaka 稔子田中 (2001), 「田中稔子の日本語の文法」 , Tokyo:
Kindaibungeisha

Türkyılmaz, Fatma (1999), *Tasarlama Kiplerinin İşlevleri*, Ankara: TDK Yayınları

Ueno, T (1971) , *A Study of Japanese Modality*, Michigan , Michigan University

Vardar, Berke (2003), *Açıklamalı Dilbilim Terimler Sözlüğü*, İstanbul, Multilingual

Yoshiyuki, Morita 良行森田 (1990) 「いわゆる様態の助動詞「そうだ」について
—用法の分類を中心に—」 『東海大学紀要留学生教育センター』 , Tokyo: Tokai
University Press

----- (1990), 『日本語百科事典』 , Tokyo: Taishukan Shoten

ÖZET

JAPONCA'DA OLASILIK BILDIREN ANLATIMLAR

Serdar YILMAZ

Yüksek Lisans Tezi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları(Japon Dili ve Edebiyatı)

Danışman: Doç.Dr. Ayşe Nur TEKMEN

Şubat 2007, 105 sayfa

Japonca'yı ikinci dil olarak öğrenen öğrencilerin olasılık bildiren anlatımların kullanımı ile ilişkin hatalar yapmaktadırlar. Bu çalışmada Japonca'daki olasılık bildiren anlatımların tümceye yükledikleri anlam ve olasılık anlatımlarının kullanım ayrımını, Japonca'yı ikinci yabancı dil olarak öğrenenler için hangi anlatım yapısının ne zaman, nasıl bir ortamda ve anlamsal sınırlılıklarda kullanılacağı konusu irdelenmiştir.

Japonca'da olasılık bildiren anlatımlar ile ilgili örnek tümceler üzerinde durulmuştur. Bu tümcelerde betimleme yöntemi ile çözümlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma sonucunda olasılık anlatımlarının kullanım ayrımını, hangi anlatım yapısının ne zaman, nasıl bir ortamda ve anlamsal sınırlılıklarda kullanılacağı belirtilmeye çalışılmıştır.

ANAHTAR KELİMELEER: Japoncada Kiplik, olasılık bildiren anlatımlar

ABSTRACT
GUESS EXPRESSIONS IN JAPANESE

Serdar YILMAZ

Thesis of Master, Department of Eastern Languages and Literature(Japanese Language
and Literature)

Advisor: Assoc.Prof. Ayşe Nur TEKMEK

February 2007, 105 pages

Students, who are learning Japanese as a second language, making a lot of mistakes concerning guess expressions. In this study, it is investigated how , when and what kind of situations the guess expression are used. And the meaning of the sentence is also important for the usage of the guess expressions in Japanese.

The method chosen is description analysis; its used sentences from Japanese books.

As a result of this study, the distinction of guess expressions in Japanese has been done. In addition, it is cleared that what kind of guess expressions are used in different occasions an situations.

KEY WORDS: Modality in Japanese, guess expressions

要旨

日本語の推量表現

セルダル・ユルマズ

修士論文

指導教員：テキメン・アイシェ ヌール

2007 年 2 月、105 ページ

第二言語として日本語を勉強する学生たちは日本語の推量表現に関する間違いするのは多いである。本研究では日本語の推量表現をいつ、そしてどんな表現、どの状況で、使用するのを分析した。また、推量表現の用法に、文の意味も日本語で重要である。選ばれたメソッドは記述分析である。研究では、日本語の参考から文が使われた。その結果日本語の推量表現の差異点が明らかにした。そして推量表現をどの状況で、どの表現を使うのは明らかにした。

キーワード：日本語のモダリティ、推量表現